BIBLIOTHECA FABULARUM ROMANENSIUM
ET OPERUM PRAECLARORUM

VOX FERITATIS

IACOBUS LONDON

LATINE REDDIDIT BENIAMINUS MARTINUS

BIBLIOTHECA FABVLARVM ROMANENSIVM ET OPERVM PRAECLARORVM

VOX FERITATIS

IACOBVS LONDON

LATINE REDDIDIT
BENIAMINVS MARTINVS

De hac editione

Vox Feritatis, opus Anglicum anno 1903 primum editum.

Versio Latina © Beniaminus Martinus.

Licentia: Creatiue Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Hanc versionem libere legere, describere et distribuere licet, seruata attributione.

https://creatiuecommons.org/licenses/by/4.0/

Index partium

CAPVT I · IN PRIMAEVAM FERITATEM 5

CAPVT II · DE LEGE FVSTIS ET DENTIVM 15

CAPVT III · DE FERA PRIMIGENIA DOMINANTE 24

CAPVT IV · QVI PRINCIPATVM SIBI VINDICAVIT 37

CAPVT V · LABOR IVGI ET ITINERIS 46

CAPVT VI · HOMINIS AMORE 59

CAPVT VII · VOX RESONANS 71

CAPVT I · IN PRIMAEVAM FERITATEM

Antiquae rursus vagandi cupidines exsiliunt,
adsuetae vitae vincula recusantes;
e somno hiberno rursus expergiscitur
vis illa ferina diu sopita.

Buck acta diurna non legebat; alioquin sciuisset imminere calamitatem non sibi tantum, sed omnibus canibus in maritimis regionibus degentibus, validis musculis piloque longo ac calido praeditis, a sinu Puget appellato vsque ad vrbem Sancti Didaci. Nam cum homines per tenebras arcticas aurum, flauum illud metallum, quaerentes inuenissent, societates nauigationis vaporariae atque vecturae inuentum magnis laudibus passim praedicabant, atque hominum milia ad terras septentrionales contendebant.

Hi homines canibus indigebant; non quoslibet, sed canes graues magnoque corpore quaerebant, musculis firmos, qui labore multo defungi possent, et villoso tegmine vestitos, quo se aduersus frigora tuerentur.

Buck in ampla domo habitabat, in valle Sanctae Clarae solis radiis perfusa. Praedium iudicis Miller vocabatur. Domus procul a via stabat, arboribus partim condita, inter quas conspici poterat lata, vmbrata, refrigerio grata porticus, quattuor aedium latera circumdans. Ad eam viae glarea stratae per lata graminea prata sinuosae ducebant, sub ramis excelsarum populorum inter se implexis. Post domum latius etiam omnia patebant.

Ibi stabula ingentia patebant, in quibus duodecim fere equisones atque pueri ministrantes versabantur; ordine dispositae casulae famulorum vitibus vestitae; aedificia ad varios vsus pertinentia, numero paene infinita sed omnia apte ordinata; pergulae vinearum longissimae; pascua virentia, pomaria et loca baccis consita. Aderat machina ad aquam e puteo artesiano hauriendam, et piscina ampla caemento exstructa, in quam filii iudicis

mane se demittebant et qua per aestuosas pomeridianas horas refrigerabantur.

Toti huic possessioni Buck imperabat. Hic natus erat; hic quattuor annos vitae egerat. Erant sane et alii canes: in tam vasto praedio aliter fieri non poterat; sed hi pro nihilo habebantur. Alii veniebant et discedebant, alii in canilibus canum multitudine refertis degebant, alii in abditis aedium angulis vitam obscuram agebant, quales Toots, caniculus Iaponicus rostro simo, et Ysabel, canicula Mexicana pilis carens: mira animalia, quae raro nasum extra fores porrigebant aut pedibus humum attingebant.

Erat praeterea grex canum terrariorum, ex eo genere quod ad vulpes venandas adhibetur, viginti saltem, qui Toots et Ysabel ad fenestras prospicientibus terrificas minas latratibus denuntiabant; illos autem duos, Toots et Ysabel, ancillarum velut exercitus, scopis pannisque ad pauimenta tergenda paratis armatus, ab impetu tuebatur.

Buck autem neque canis intra domum inclusus neque canili destinatus erat. Vniuersum illud regnum suum erat.

Modo in piscinam se praecipitabat, modo cum filiis iudicis venatum ibat; Molliem et Aliciam, iudicis filias, longis ambulationibus aut sub vesperum aut prima luce comitabatur; noctibus hibernis ad pedes iudicis ante magnum ignem in bibliotheca crepitantem iacebat. Nepotes iudicis dorso ferebat aut in herba volutabat, eorumque itinera per audaces pueriles excursiones vigilanti cura tuebatur, vsque ad fontem in area stabuli atque etiam vltra, ad saepimenta equorum et ad loca baccifera.

Inter canes terrarios magnifice incedebat; Toots vero et Ysabel penitus neglegebat. Rex enim erat, rex omnium quae in praedio iudicis Miller serpunt, reptant, volant, ipsorum quoque hominum.

Pater eius Elmo, canis ingentis corporis e genere Sancti Bernardi, iudici comes indiuiduus fuerat; neque dubium videbatur quin Buck paterna vestigia sequeretur. Ipse tamen haud aeque magnus erat, nam centum tantum et quadraginta libras Anglicas pendebat, cum mater Shep canis pastoralis Scotica fuisset. Sed idem pondus, cum dignitate, quam vita commoda et communis obseruantia pariunt, coniunctum, efficiebat vt vere regio habitu incederet.

Per quattuor hos vitae annos, iam inde a catuli aetate, vitam proceris omnibus voluptatibus satiati egerat. Suae dignitatis egregie conscius erat, immo nonnihil sibi placebat, sicut interdum ii qui ruri procul ab hominum consuetudine degunt sibi placere solent. Cauerat tamen ne in mollem tantum canem domesticum degeneraret. Venatus ceterique sub

diuo ludi pinguedinem prohibuerant musculosque firmauerant; amor autem aquae, vt hominibus qui frigidis lauacris adsueti sunt, ita et illi ad corpus firmandum valetudinemque tuendam profuerat.

Talis igitur Buck erat autumno anni MDCCCXCVII, cum fama auri apud Clondicum reperti homines ex toto orbe in terras aquilonis gelu constrictas traheret. At Buck acta diurna non legebat; itaque nesciebat Manuelem, vnum e ministris hortulani, hominem esse cuius consuetudo sibi nocitura esset. Vnum enim vitium illum tenebat: ludo sortitionis Sinicae delectabatur. Huc accedebat quod certae cuidam vincendi rationi fidem habebat; id vero certissimam ei ruinam parabat.

Nam qui ratione quadam aleam vincere sperat, pecunia eget; ex adiutoris autem hortulani mercede nihil supererat, postquam vxori numerosisque liberis prospectum erat.

Nocte illa proditionis Manuelis memorabili iudex conuentui sodalitatis agricolarum qui vuas passas conficiebant intererat, filii vero in constituenda sodalitate athletica occupati erant. Nemo vidit Manuelem cum Buck per pomarium discedentem, cum Buck nihil nisi solitam deambulationem suscipi putaret. Neque quisquam, vno homine excepto, conspexit eos ad paruam stationem viae ferreae venientes, quae College Park appellabatur et vbi tramina dato signo consisterent. Ille cum Manuele locutus est, et inter eos nummi tinnierunt.

«Mercem prius inuoluas quam tradas», peregrinus rauciter dixit; tum Manuel funem crassum duplicauit eumque sub torque circa eius collum circumdedit.

«Si funem contorseris, vehementer eum strangulabis», inquit Manuel; alter grunniens assentiri se significauit.

Buck funem tranquilla cum dignitate passus erat. Res quidem ei insolita accidebat; sed didicerat iis hominibus quos nosset confidere eosque se ipso multo sapientiores esse existimare. Vbi tamen extrema funis ignoti manibus tradita sunt, minaci murmure fremuit. Tantum significare voluerat se rem improbare, quippe qui superbia fretus quid sibi displiceret indicare idem esse ac iubere crederet. At subito, contra quam opinatus erat, funis collo constrictus spiritum interclusit.

Ira repentina incensus in hominem prosiluit; is obuiam progressus eum faucibus artissime arreptum tenuit atque sollerti torsione resupinum deiecit. Tum funis sine misericordia intendebatur, dum Buck furens se torqueret, lingua ex ore pendente, lato pectore frustra anhelante.

Numquam antea tam indignis modis tractatus erat, numquam tanta ira arserat.

Sed vires deficiebant, oculi caligabant; nec iam quidquam sensit, cum dato signo tramen constitisset et duo illi homines eum in currum sarcinarium coniecissent.

Proximum quod sensibus percepit hoc erat: linguam sibi dolere, corpus autem vehiculo nescio quo concuti. Raucus sibilus, quo machina vaporaria ad transitum viae aduentum suum nuntiabat, vbi esset indicauit. Saepe cum iudice iter fecerat, vt probe nosset qualis esset vectura in curru sarcinario. Oculos aperuit, quos furor regis vi abducti impleuit. Homo ad fauces eius se coniecit; sed Buck eo velocior fuit.

Manum eius dentibus comprehendit neque dimisit priusquam suffocatus iterum sensibus caruit.

«Ita sane, conuulsionibus corripitur», inquit homo, manum laceratam a custode sarcinarum, quem pugnae strepitus attraxerat, occultans. «Eum ad dominum meum in vrbem Sancti Francisci duco. Ibi est medicus canum praestantissimus, qui se eum sanare posse putat.»

De nocturno illo itinere ipse homo multa narrauit, in paruo tugurio post tabernam vinariam ad oram portus Sancti Francisci sito.

«Quinquaginta tantum dollaria pro hoc accipio», querebatur, «neque hoc iterum faciam, ne mille quidem nummis statim numeratis.»

Manus ei linteolo sanguine imbuto inuoluta erat, et braca dextra a genu ad talum discissa.

«Quantum alter ille nebulo accepit?» quaesiuit caupo.

«Centum», respondit. «Ne obolum quidem minus accipere voluit, ita me di iuuent.»

«Ergo centum quinquaginta», computauit caupo; «tantum certe valet, nisi ego plane fatuus sum.»

Raptor linteum sanguinolentum soluit manumque vulneribus laceratam contemplatus est. «Nisi rabie canina corripiar...»

«Si rabiem effugeris, ea causa erit, quod ad laqueum natus es», ridens caupo respondit. «Age vero, priusquam abeas, opem mihi fer», adiecit.

Buck stupore obrutus, dolore faucium linguaeque paene intolerabili cruciatus, strangulatione paene exanimatus, tamen tortoribus suis obsistere conatus est. At saepe deiciebatur et strangulabatur, donec illi collare graue ex aurichalco confectum lima rescindere potuerunt. Deinde fune soluto in arcam cratibus munitam, caueae similem, coniectus est.

Ibi reliquam noctem longam iacuit, iram suam et dignitatis vulnus secum versans. Quid haec omnia sibi vellent non intellegebat. Quid ab eo homines isti ignoti quaerebant? Cur in arca tam angusta inclusum tenebant? Causam ignorabat, sed obscura imminentis mali formidine premebatur. Saepius noctu, cum ostium tugurii crepitu aperiretur, exsiliebat, iudicem se visurum sperans aut saltem filios eius.

Sed singulis vicibus cauponis vultus tumidus, exili candelae sebaceae lumine illustratus, per ostium apparebat. Tum laetus ille latratus, qui iam in eius faucibus oriebatur, in ferum fremitum vertebatur.

Caupo tamen eum non lacessiuit. Mane autem quattuor homines intrauerunt arcamque sustulerunt. Nouos hos tortores esse Buck iudicauit: specie enim foeda erant, veste lacerata, capillis incomptis; itaque per crates in eos furens latratibus saeuiebat. Illi riserunt baculisque eum lacessiuerunt, in quos protinus dentes infixit, donec intellexit id ipsum eos velle. Tum morose procubuit passusque est arcam in plaustrum imponi.

Deinde vna cum arca qua includebatur per manus multorum traditus est. Ministri officii mercium celeriter transmittendarum eum acceperunt; alio plaustro huc illuc ductus est; vehiculo onerario cum capsis fasciculisque mixtus in nauem vaporariam, qua fretum transibatur, impositus; inde e naue in magnam stationem viae ferreae translatus; postremo in curru mercium celeriter transportandarum depositus est.

Per duos dies totidemque noctes currus ille post machinas vaporarias stridentes tractus est; per idem tempus Buck neque cibum neque aquam accepit. Primis custodum mercium blandimentis iratus fremitibus responderat; illi vicissim eum vexare coeperunt. Vbi se contra crates impellebat, tremens spumansque, ridebant eum et contumeliis insectabantur. Ipsi fremitus latratusque canum teterrimorum reddebant, tamquam feles miabant, brachiisque quassatis gallorum cantum imitabantur.

Haec omnia stultissima esse sciebat; sed eo grauior erat iniuria dignitati illata, et ira magis magisque exardescebat. Famem minus curabat; aquae autem inopia eum acerbe cruciabat atque iram eius vsque ad febrilem ardorem excitabat. Quin etiam, cum natura vehemens sensibusque exquisitis praeditus esset, iniuriarum acerbitate in febrem inciderat, quam fauces linguaque siccitate tumidae et inflammatae augebant.

Vna tamen re gaudebat: funis a collo remotus erat. Hoc enim instrumento illi iniquum aduersus eum commodum habuerant; nunc vero, postquam solutus erat, ostenderet quid posset. Statuerat se numquam

iterum passurum esse vt sibi collum fune vinciretur. Per duos dies totidemque noctes sine cibo potuque mansit; per totidem dies cruciatuum tantam iram contraxit vt grauem perniciem portenderet ei qui primus cum eo contenderet. Oculi eius sanguine suffusi sunt, et in monstrum furore percitum mutatus est.

Adeo mutatus erat vt ne iudex quidem ipse eum agnouisset; custodes autem mercium magno metu liberati sunt, cum eum in vrbe Seattle de tramine demiserunt.

Quattuor homines arcam caute ex plaustro in aream posticam paruam altisque muris circumdatam intulerunt. Exiit homo corpulentus, tunica lanea rubra indutus, quae circa collum laxe pendebat, atque in libro vectoris se arcam accepisse subscripsit. Hunc proximum suum tortorem fore Buck coniecit, et ferociter in crates se coniecit. Ille subridens truci vultu securiculam fustemque attulit.

«Num nunc eum emissurus es?» quaesiuit vector.

«Certe», ille respondit, securiculam in arcae tabulas defigens, vt eas diuelleret.

Quattuor viri qui arcam attulerant continuo diffugerunt; in summo muro, vnde tuto spectarent, consederunt, certamen exspectantes.

Buck in lignum quod frangebatur irruebat, dentes infigebat, luctabatur atque totis viribus obnixus erat. Quocumque loco securicula extrinsecus incidebat, illic ipse intrinsecus aderat, fremens et minitans, non minus vehementer exire cupiens quam homo rubra tunica indutus placide eum emittere studebat.

«Age nunc, diabole oculis rubentibus», inquit ille, vbi foramen tam amplum patefecit vt Buck corpore transire posset. Simul securiculam abiecit fustemque ex sinistra in dextram transtulit.

Buck vero plane daemon oculis rubentibus videbatur, cum corpus ad saltum contraheret, pilis horrentibus, ore spumante, truculento fulgore ex oculis sanguine perfusis micante. Recta in hominem prosiluit, toto illo centum quadraginta librarum corpore ira concitato, cuius vis per duos dies totidemque noctes inclusa exarserat. Dum per aera fertur et dentes iam in hominem defixurus est, ictus eum repentinus percussit, quo impetus interceptus est et maxillae cum acerbo stridore in se collisae sunt. In orbem contortus, dorso laterique in terram cecidit.

Numquam antea fuste ictus erat, neque quid sibi accidisset intellegebat. Fremitum edidit partim latratui, magis eiulatui similem, iterumque consurrexit et in aera se iecit. Iterum ictu accepto violenter ad terram

afflictus est. Hoc tempore fustem causam esse sensit; sed furor omnem cautionem expulerat. Duodeciens impetum fecit, totiens fustis incursum repressit eumque prosternendo contriuit.

Post ictum praecipue saeuum reptando se aegre in pedes sustulit, ita perturbatus vt impetum facere non posset. Vacillans membra languida trahebat, sanguine ex naribus, ore, auribus fluente, pulchro eius pilo sputo sanguinolento resperso. Tum homo propius accessit et in nasum consulto ictum horrendum intulit. Omnes quos antea dolores passus erat prae huius cruciatus acerbitate leues videbantur. Rugitum prope leoninum edens iterum in hominem irruit.

At ille fustem e dextra in sinistram transtulit atque eo mandibulam eius inferiorem tranquillo animo excepit, eodemque tempore eam deorsum retrorsumque detorsit. Buck totum circulum per aera egit et dimidium praeterea, tum capite pectoreque in terram praeceps ruit.

Postremo iterum irruit. Homo ictum illum callidum, quem tam diu de industria retinuerat, intulit; Buck conlapsus cecidit atque omni sensu destitutus iacuit.

«Huic certe canes domandi ars non deest!» vnus ex iis qui in muro sedebant alacriter exclamauit.

«Equos feroces quouis die domare malim, immo die dominica bis», respondit vector, qui plaustrum conscendit et equos in viam egit.

Buck ad sensum rediit, sed vires nondum receperat. Eodem loco vbi ceciderat iacebat, atque inde hominem rubra tunica vestitum intuebatur.

«Buck vocatus respondet», homo secum dixit, verba ex epistula cauponis recitans, qua arca cum iis quae continebat missa nuntiabatur. «Bene igitur, mi Buck», perrexit voce comi, «paruam inter nos pugnam habuimus; optimum erit eam obliuisci. Tu locum tuum didicisti, ego meum noui. Si canis bonus eris, omnia tibi ex sententia cedent; sin malus, tantum te verberabo vt vix spirare possis. Intellegisne?»

Haec dicens caput, quod tam immaniter verberauerat, nullo metu permulsit; Buck autem, quamquam tactu illius manus pili ei inuito erigebantur, nihil tamen reclamauit. Cum homo aquam attulisset, auidissime bibit; mox cibum largum carnis crudae particulatim ex manu eius rapuit ac deuorauit.

Victus erat, idque nouerat; fractus autem non erat. Tum semel atque in omne tempus intellexit aduersus hominem fuste armatum nullam sibi spem victoriae esse. Hanc disciplinam accepit neque reliqua vita vmquam eius oblitus est. Fustis ille nouam rerum naturam ei aperuerat. Hinc

primum legem illam primaeuam, quae vi imperat, cognouit, atque, quantum fieri poterat, legi illi se accommodauit. Vita iam asperior quam antea ei visa est; quamquam eam sine metu aspexit, omnis tamen calliditas in animo eius latens excitata est.

Procedentibus diebus alii canes aduenerunt, alii in arcis, alii funibus adducti, nonnulli mansueti, nonnulli fremitu vlulatuque furentes sicut ipse venerat; omnes sine exceptione sub imperium hominis rubra tunica induti cedere conspexit. Quotiens illam saeuam disciplinam videbat, totiens eadem veritas altius animo infigebatur: homo fuste armatus legem dabat, dominus erat cui parendum esset, etsi non esset necesse ei blandiri.

Hoc certe Buck numquam fecit, quamuis videret canes quos ille verberauerat blandientes ad eum accedere, caudas agitare manusque lambere. Vidit etiam canem quendam, qui neque blandiri neque parere vellet, in certamine de imperio tandem interfectum.

Interdum hospites ignoti veniebant, cum homine rubra tunica induto nunc vehementer, nunc blandiendo, nunc alia atque alia ratione colloquentes. Quotiens pecunia inter eos tradebatur, aduenae vnum vel plures canes secum abducebant. Buck mirabatur quo irent, cum numquam redirent; sed tanta eum futuri formido tenebat vt gauderet, quotiens ipse non eligebatur.

Aduenit tamen tandem eius quoque dies, cum homunculus quidam macilentus, qui verba Anglica fracte proferebat et multas peregrinas ac rudes voces iaciebat, quas Buck intellegere non poterat, in aream intrauit.

«Sacredam!» exclamauit, cum oculi eius in Buck inciderunt. «Iste canis praeclarus, hercle! Quid? Quanti constat?»

«Trecentis; idque paene dono», sine mora respondit homo rubra tunica indutus. «Cum autem pecunia publica soluatur, nihil est quod queraris, nonne, Perrault?»

Perrault risit. Cum insolita canum emendorum cupiditas pretium eorum in immensum auxisset, haud iniusta erat tanta summa pro animali tam egregio. Res publica Canadensis ex eo damnum non caperet, neque litterae publicae tardius perferrentur. Perrault canum peritus erat, et Buck inspecto intellexit vnum eum inter mille canes eminere. «Immo vnum inter decem milia», secum reputauit.

Buck pecuniam inter eos transferri vidit, neque miratus est cum ipsum et Curly, canem e genere Terrae Nouae indole benigna, homunculus macilentus secum abduceret. Tum postremum hominem rubra tunica indutum vidit; atque cum ipse Curlyque e naui Narwhal vrbem Seattle

sensim recedentem aspicerent, tunc etiam postremum terras meridianas calidas conspexit. Perrault eos sub tabulatum duxit et Francisco, viro ingenti facie admodum fusca, tradidit.

Perrault ex Gallis Canadensibus erat et colore subfusco; Franciscus autem ex Gallica Canadensi atque indigena stirpe ortus, multo fuscior. Nouum omnino hominum genus Buck videbat, cuius modi plures postea visurus erat; quamquam eos amare non coepit, sincero tamen honore eos prosequi didicit. Breui enim comperit Perrault et Franciscum iustos esse, aequos atque tranquillos in iudicando, canum autem mores tam bene nosse vt falli ab eis non possent.

Inter tabulata nauis Narwhal Buck et Curly duobus aliis canibus adiuncti sunt. Alter magnus erat et niue candidus, e terra Spitzbergensi ortus; eum praefectus nauis balenariae inde exportauerat, posteaque expeditionem publicam, quae in terras desertas ad naturam locorum saxorumque inuestigandam profecta erat, comitatus erat. Amicitiam ostentabat, animo tamen perfido: in faciem alicui blandus arridebat, dum fraudem aliquam clam pararet. Sic primo ipso pastu de cibo Buck furatus est.

Cum Buck ad poenas sumendas exsiliret, flagelli Francisci lorum per aera stridens prius ad nocentem peruenit; itaque Buck nihil aliud facere potuit quam os sibi ereptum recipere. Franciscum iure fecisse iudicauit; hinc Franciscus in dies maiore apud eum auctoritate esse coepit.

Alter canis neque amicitiam petebat neque admittebat; nec quicquam nouis sodalibus surripere conabatur. Tristis erat et morosus, Curlyque aperte significauit nihil se aliud velle quam vt solus relinqueretur, alioquin mali aliquid futurum. Daue vocabatur; hic edebat, dormiebat, interdum oscitabat, ceteris rebus neglectis, ne tum quidem cum Narwhal sinum Reginae Carlottae transiens in fluctibus ita voluebatur, sursum deorsumque iactabatur atque exsiliebat, quasi aliqua dementia agitaretur.

Cum Buck et Curly commoti paene terrore insanirent, ille caput quasi molestia affectus tollebat, eos neglegenti oculorum obtutu semel perstringebat, oscitabat, rursusque dormiebat.

Dies noctesque nauis assiduo cochleae pulsu contremiscebat; et quamquam vnus dies alteri simillimus erat, Buck intellegebat aerem paulatim frigidiorem fieri. Tandem quodam mane cochlea nauem propellens quieuit, et tota Narwhal insolita quadam trepidatione commota est. Id ipse vna cum ceteris canibus sensit, mutationemque imminere intellexit. Franciscus eos funibus alligauit et in tabulatum superius eduxit.

Primo vestigio in solum frigidum posito, pedes Buck in materiam albam mollemque immersi sunt, limo simillimam. Resiluit cum fremitu. Aliud eiusdem generis album per aera decidere videbatur. Corpus excussit; sed plura in eum cadebant. Rem nouam curiose odoratus est, deinde paululum lingua sustulit. Quod degustauerat, quasi ignis linguam momordit, momentoque post euanuit. Mirabatur; rursus expertus est, idemque euenit. Qui aderant magno risu cachinnabantur, ipse autem pudore affectus est, quam ob rem nesciebat: tum enim primum niuem viderat.

CAPVT II · DE LEGE FVSTIS ET DENTIVM

Primus dies, quem Buck in litore Dyeae egit, horribili somnio similis fuit. Nulla hora praeteribat quin nouus terror nouaque admiratio oborirentur. Repente enim e media vita hominum cultissimorum abreptus in ipsa rerum primordia proiectus erat. Non iam illa vita erat otiosa atque aprica, in qua nihil faciendum esset nisi per otium torpere et taedio confici. Hic neque pax neque quies neque vel vnius momenti securitas inueniebatur. Omnia tumultu et labore miscebantur, singulisque momentis non modo vita, sed etiam membra in discrimen adducebantur.

Vigilare igitur semper necesse erat; neque enim homines canesque illi similes erant iis qui in oppidis habitant. Omnes erant feri, nullam legem praeter legem fustis atque dentium agnoscentes.

Numquam antea Buck canes tam lupino more dimicantes viderat, primumque spectaculum documentum ei dedit quod obliuisci non posset. Alius quidem pro eo poenas dedit; nam si ipse expertus esset, vix superstes fuisset qui inde disceret. Curly misera victima fuit. Castra prope tabernam e trabibus exstructam posuerant. Ibi illa, vt erat omnibus benigna, canem septentrionalem adiit, lupo adulto magnitudine parem, quem tamen Curly mole corporis plus quam duplo superabat.

Nulla praecessit minatio: canis fulguris instar insiliit, dentibus ferri instar crepitantibus momordit, pari celeritate resiluit; iamque facies Curly ab oculo vsque ad maxillam lacerata patebat.

Mos luporum hic erat, impetum facere deinde statim resilire; sed aliud etiam aderat. Triginta aut quadraginta canes septentrionales eo concurrerunt pugnantesque arto circulo taciti ac suspensi circumsteterunt. Buck nec illud tacitum studium nec cupiditatem qua labra lambebant intellexit. Curly rursus in aduersarium irruit, qui iterum morsu petitam statim vitauit. Eam deinde impetum repetentem pectore singulari quodam modo excepit, vt de pedibus excussa corrueret. Neque vmquam postea resurrexit.

Hoc ipsum circumstantes exspectauerant. Illi vndique super eam, fremitu latratuque omnia complentes, irruerunt; Curly inter horrentia corpora obruta est, dum dolore acerbissimo vlulabat.

Tam subito tamque praeter opinionem omnia acciderant, vt Buck obstupesceret. Vidit Spitz linguam rubram exserere, quo more ridere solebat; vidit et Franciscum securim vibrantem in confertam canum turbam prosilire. Tres alii viri fustibus armati eum adiuuabant, vt feras dispergerent. Nec mora longa fuit: intra duo minuta ex quo Curly conciderat, vltimus eorum qui eam inuaserant fuste pulsus recessit.

Illa autem in niue cruenta et pedibus proculcata iacebat, sine motu sine vita, corpore paene in frusta discerpto; super eam stabat Franciscus, homo fuscae cutis ex duobus generibus ortus, dira exsecratione debacchans. Saepe postea illa imago Buck per somnum vexauit. Sic igitur res se habebat! Nulla aequitas in certamine: semel deiectus, actum erat. Caueret ipse ne vmquam deiceretur. Spitz linguam porrexit iterumque risit; ex eo tempore Buck eum odio acerbo atque inexstinguibili odisse coepit.

Nondum ex horrore mortis Curly animum receperat, cum nouo repente terrore concussus est. Franciscus loris fibulisque inter se conexis eum instruxit. Iugum tractile erat, quale Buck olim in praedio suo equis ab equisonibus imponi viderat. Sicut equos operantes antea viderat, ita ipse ad opus adactus est: Franciscum trahebat in traha vsque ad siluam quae vallem cingebat, inde cum lignorum ad ignem sarcina redibat. Grauiter eius dignitas laesa est, quod iumenti vice fungeretur; sed nimis prudens erat quam vt repugnaret.

Alacriter igitur operi incubuit pro viribusque elaborauit, quamquam noua erant et insolita omnia. Franciscus seuerus erat, atque imperata statim fieri exigebat et flagello efficiebat. Daue, qui trahae proximus trahere iam assueuerat, Buck postica femora mordebat quotiens errabat. Spitz autem, dux agminis idemque rei peritissimus, cum saepe ad Buck peruenire non posset, modo acri fremitu eum castigabat, modo callide toto corporis pondere in loro incumbens eum violento tractu ad rectum iter reuocabat.

Buck docilis erat; itaque Francisco et duobus comitibus simul docentibus mirum in modum profecit. Antequam in castra redierunt, satis didicerat ad vocem «ho» consistere, ad «mush» progredi, in itineris flexibus latiorem ambitum tenere, ac posteriori cani cedere, cum onusta traha per cliuum post eos praeceps laberetur.

«Tres canes valde boni», Franciscus Perraultum allocutus est. «Buck ille fortissime trahit, eumque facillime doceo.»

Iam post meridiem Perrault, cui festinandum erat vt cum litteris publicis iter susciperet, duos alios canes adduxit. Billee et Joe vocabantur, fratres germani, ambo veri canes septentrionales. Quamuis ex eadem matre nati essent, inter se non minus quam dies a nocte differebant. In Billee nihil nisi nimia benignitas vitiosum erat; Joe vero contra acerbus erat et in se conuersus, semper dentibus fremens et oculis maleuolis minitans.

Buck eos comiter excepit, Daue ne respicere quidem dignatus est; Spitz autem primum hunc, deinde illum saeue castigauit. Billee caudam placandi causa mouebat; cum vero nihil blanditiis profici videret, terga vertit vt fugeret; dentibus tamen Spitz latus eius rescindentibus, querulo etiam gemitu veniam petebat.

Joe autem, quocumque Spitz circumire conabatur, in ipso vestigio circumuertebatur, vt aduersus eum semper frontem haberet: iuba horrens, auribus retro pressis, labris torue diductis, ore in fremitum contorto, dentibus crebro inter se crepitantibus, oculis diabolico quodam fulgore ardentibus. Ipsa erat forma timoris bellum parantis. Tam terribilem se praebebat vt Spitz illum castigandi consilium omittere cogeretur. Vt tamen acceptam ignominiam occultaret, in Billee innoxium atque lamentantem conuersus eum vsque ad extremam castrorum partem persecutus est.

Vesperi Perrault canem etiam alium comparauit, senem canem septentrionalem, longum, gracilem, macilentum, facie veterum proeliorum cicatricibus signata, vno tantum oculo praeditum, qui tantae fortitudinis indicium micabat vt reuerentiam incuteret. Sol-leks vocabatur, quod nomen «Iracundus» significat. Is, non secus ac Daue, nihil petebat, nihil dabat, nihil sperabat; atque cum lento grauique incessu inter ceteros venisset, ne Spitz quidem eum lacessiuit. Vna ei erat proprietas, quam Buck suo malo cognouit: ex ea parte qua oculum amiserat adiri nolebat.

Hanc iniuriam Buck nesciens commisit; tum primum errorem suum sensit cum Sol-leks subito conuersus humerum eius dentibus vsque ad os per spatium trium vnciarum sursum deorsumque discinderet. Ex eo tempore a parte caeca eius semper cauebat, neque dum simul versati sunt amplius quicquam ab eo passus est. Nihil ille, sicut Daue, cupere videbatur nisi vt nemo se interpellaret; quamquam, vt Buck postea disceret, vterque

alteram quandam cupiditatem multo etiam vehementiorem animo gerebat.

Eadem nocte Buck in magnam difficultatem incidit: quo modo dormiret? Tabernaculum, intus candela illuminatum, in media planitie candente calore inuitante fulgebat. Quo cum ex consuetudine intrauisset, Perrault et Franciscus maledicta cum vasis coquinariis in eum coniecerunt; ille, vbi primum stuporem deposuit, turpiter foras in frigus profugit. Ventus frigidus flabat, qui corpus vehementer mordebat, humerum vero saucium praecipua quadam saeuitia lacessere videbatur.

In niue procubuit somnumque capere conatus est; sed mox gelu adeo vrgebat vt tremens resurgeret. Miser atque omni spe destitutus inter multa tabernacula errauit, sed idem vbique frigus inuenit. Subinde canes feroces in eum impetum faciebant; ipse autem, vt qui celeriter disceret, erectis ceruicis pilis dentibusque frendens efficiebat vt se intactum abire sinerent.

Tandem consilium cepit vt ad suos rediret et quid agerent videret. Mirum dictu, nusquam apparebant. Iterum per magna castra eos quaerens vagatus ad tabernaculum rediit. Num intus erant? Minime vero; nam si ibi fuissent, cur ipse eiectus esset? Vbinam tandem latebant? Demissa cauda, corpore tremulo, animo abiectissimo, sine consilio tabernaculum circumibat. Subito nix sub prioribus eius pedibus cessit atque ille deorsum delapsus est.

Aliquid sub pedibus se contorsit. Ipse retro exsiluit, pilis horrentibus dentibusque frendentibus, rem occultam atque ignotam veritus. Sed lenis quidam eiulatus, quasi ab amico editus, animum ei reddidit; propius itaque accessit vt rem exploraret. Tepidi aeris halitum naribus accepit; ibi sub niue Billee iacebat, in exiguum globum commode conuolutus. Ille, vt beneuolentiam suam ostenderet, placide querebatur, sese voluebat huc illucque mouebat, immo faciem Buck lingua calida madidaque lambere ausus est, quasi hoc pacis pretium esset.

Aliud documentum! Sic ergo dormiebant. Buck locum sibi fidenter delegit, deinde magno tumultu multaque opera frustra impensa cauernam fodere aggressus est. Mox suo corporis calore angustum receptaculum impleuit atque obdormiuit. Longus fuerat dies et laboriosus; itaque alte iucundeque dormiuit, quamquam inter somnia dira modo fremuit, modo latrauit, modo luctatus est.

Oculos non ante aperuit quam castrorum expergiscentium strepitu excitatus est. Primo vbi esset ignorabat. Per noctem nix ceciderat ipsumque

penitus obruerat. Niuei parietes vndique premebant; tum magnus eum timor inuasit, quem fera bestia laquei metu concipit.

Hoc indicio apparebat eum, quasi vitae suae vestigia retrorsum persequeretur, ad vitam maiorum redire. Nam canis cultu humano assuetus erat, immo nimis assuetus; ipse vero laqueum numquam expertus erat, nec igitur ex suis rebus gestis eum metuere poterat. Omnes corporis musculi subito et sua sponte contracti sunt, ceruicis vmerorumque pili erecti sunt; mox feroci fremitu recta sursum prosiluit in claritatem diei oculos perstringentem, niue circa eum velut nube scintillante disiecta.

Priusquam pedibus humum attigit, candida castra ante se late patentia conspexit, locum agnouit, omniumque quae acciderant recordatus est, inde ab eo die quo cum Manuele deambulauerat vsque ad cauernam quam proxima nocte sibi effoderat.

«Nonne tibi dixi?» Franciscus, eum exsilientem conspicatus, ad Perrault clamauit. «Buck ille velocius quam quisquam discit!»

Perrault grauiter annuit. Cum tabellarius rei publicae Canadensis esset litterasque publicas magni momenti perferret, optimos canes parare cupiebat; praecipue autem gaudebat quod Buck sibi obtigisset.

Intra horam tres alii canes septentrionales iuncti sunt, vt nouem omnino fierent; nec quarta parte horae postea exacta, omnibus iugatis, per iter quod ad angustias Dyeae ducebat proficiscebantur. Buck gaudebat quod castra reliquerat; et quamuis labor grauis esset, non adeo illum contemnebat vt antea putauerat. Mirabatur ardorem qui totum canum agmen incitabat quique etiam in ipsum transfundebatur; sed multo magis mirabatur quanta commutatio in Daue atque Sol-leks facta esset.

Canes prorsus noui facti erant, iugo quasi in aliam naturam conuersi. Omnem socordiam omnemque rerum neglegentiam deposuerant. Vigiles, strenui, alacres erant, solliciti vt opus bene succederet, acerbissime indignantes iis rebus quae cunctando aut perturbando iter morabantur. Trahendi labor summum vitae eorum munus videbatur, cui soli viuerent et in quo solo gauderent.

Daue canis postremus erat, trahae proximus; ante eum Buck trahebat, deinde Sol-leks; reliqui canes singuli in ordinem porro dispositi erant vsque ad ducem, qui Spitz erat.

Buck consulto inter Daue et Sol-leks positus erat vt ab vtroque doceretur. Ipse discipulus docilis, illi magistri non minus idonei erant: nullum eius errorem diu tolerabant, atque acutis dentibus praecepta inculcabant. Daue aequus erat multarumque rerum peritus; numquam

Buck sine causa momordit, quotiens opus erat, eum mordere non dubitabat. Francisco eius seueritatem flagello confirmante, Buck intellexit satius esse se corrigere quam iniurias vlcisci.

Semel, cum paulisper constitissent, Buck in loris implicitus profectionem moratus est; tum Daue et Sol-leks simul in eum impetum fecerunt ac probe castigauerunt. Ita quidem lora etiam peius implicata sunt, sed Buck postea diligentissime cauit ne quid turbaret; antequam dies finitus esset adeo operi assueuerat vt comites increpare eum paene desinerent. Rarius flagellum Francisci insonuit; Perrault vero Buck tanto honore dignatus est vt pedes eius tolleret ac diligenter inspiceret.

Dies ille durissimo itinere consumptus est: per angustias Dyeae, per locum Sheep Camp appellatum, praeter locum The Scales dictum et finem siluarum, trans glaciem aeternam atque niuis aggeres centenos complures pedes altos, super magnum iugum Chilcoot, quod inter aquam marinam et dulcem quasi claustrum stat ac tristem desertamque regionem septentrionalem minaciter tuetur.

Celeriter deinde per seriem lacuum descenderunt, qui crateres olim igniuomorum montium implent; altaque iam nocte ad ingentia castra ad caput lacus Bennett posita peruenerunt, vbi multa milia auri quaerentium naues parabant, quibus vere, glacie soluta, vterentur. Buck in niue cauernam sibi fecit ac somno grauissimo velut iustus labore confectus quieuit; sed nimis mature ex eo in tenebris algentibus excitatus cum ceteris trahae iungebatur.

Eo die, via iam niue compressa, quadraginta miliaria Anglica confecerunt; postero autem die multisque deinceps diebus ipsi per niuem intactam viam sibi aperire cogebantur, quo labor grauior atque cursus tardior erat. Plerumque Perrault ante canes ibat, pedum tegminibus reticulatis niuem deprimens vt facilius progrederentur; Franciscus, conto gubernatorio traham regens, nonnumquam cum eo locum mutabat, sed raro.

Perrault festinabat atque glaciei peritia gloriabatur; ea quidem omnino necessaria erat, quoniam glacies autumno recens tenuissima erat, et vbi aqua celeri impetu fluebat, ibi omnino glacies non erat.

Dies post diem, multos dies sine fine, Buck loris alligatus laborabat. Castra semper dum adhuc tenebrae essent soluebant, primusque diluculi pallor eos in itinere inueniebat, multis iam milibus passuum post terga relictis. Post solis occasum demum castra ponebant, exiguam piscis portionem comedebant, atque in niue ad somnum se condebant. Buck

fame saeuissime premebatur. Sesquilibra Anglica salmonis sole exsiccati, quae ei in dies singulos dabatur, paene nihil proficere videbatur. Numquam satis habebat, perpetuisque famis cruciatibus angebatur.

Ceteri tamen canes, quia leuiores erant atque ad hanc vitam nati, singulas tantum libras Anglicas piscis accipiebant, nec tamen minus bono corporis habitu manebant.

Mox omne cibi fastidium, quo antea tenebatur, deposuit. Cum ipse delicate comedere soleret, animaduertit comites, qui cibum suum celerius absoluerant, reliquam Buck portionem rapere. Neque eam defendere poterat: dum duos tresue arcere contendit, alii quod superfuerat deuorabant. Huic malo vt occurreret, ipse tam celeriter quam illi edere coepit; atque tam acriter fame stimulabatur vt ne alieno quidem cibo abstineret. Obseruabat igitur et discebat.

Cum vidisset Pike, vnum e nouis canibus, callidum simulatorem morbi atque furem, Perrault auerso clam lardi frustum surripere, postridie ipse eadem arte vsus est et integrum lardi frustum abstulit. Magnus inde tumultus ortus est; nemo tamen Buck suspicatus est, sed Dub, canis imperitus qui semper in furto deprehendebatur, pro eius delicto poenas dedit.

Primum hoc furtum declarauit Buck idoneum esse qui inter aduersa regionis septentrionalis superesset. Nam ostendit eum habere facultatem mutandis rebus se accommodandi, qua carens cito atrociterque periturus erat; simul autem significauit mores eius, quos in vita priore didicerat, labefactari atque paulatim dissolui: haec enim recti cura in saeua illa pro vita dimicatione vana atque impedimento erat.

Satis commode in regionibus australibus, vbi lex amoris et societatis valet, aliena bona atque aliorum sensus obseruare decebat; in septentrione autem, vbi fustis dentiumque lex regnat, qui talia respiceret stultus erat, neque, quatenus ea seruaret, res ei prospere succedere possent.

Non quod Buck has res ratione singillatim collegisset. Ad vitam illam idoneus erat, id solum; nouis autem condicionibus inscius se conformabat. Omnibus anteactis diebus, quantacumque vi aduersariorum premeretur, numquam e certamine fugerat. Sed fustis viri rubra veste induti aliam legem, multo antiquiorem atque ad naturae primordia pertinentem, ei per vim docuerat.

Cum adhuc mansuetis vitae humanae moribus assueuisset, ob rem iustam mori potuisset, velut si flagellum quo iudex Miller equitans vtebatur defendendum fuisset. Nunc vero quod ab humanis moribus

omnino recesserat hinc apparebat, quod pro huiusmodi rectitudine tuenda pugnare recusare atque effugere poterat, vt pellem suam seruaret. Non voluptatis causa furabatur, sed quoniam venter vehementer reclamabat. Nec palam rapiebat, sed clam et astute subripiebat, fustem et dentes veritus. Denique quae faciebat ob eam rem faciebat, quod facilius erat ea facere quam omittere.

Celeriter ille proficiebat, siue, si verius dicere velis, ad antiquum statum recedebat. Musculi eius velut ferrum induruerunt, ad dolores ordinarios paene obduruit. Vires tam intus quam foris parcissime consumere didicit. Quidquid offerebatur, quamuis foedum atque ad concoquendum difficile, deuorare poterat; id autem in stomachum receptum sic concoquebatur vt ne minima quidem pars alimenti periret. Sanguis inde succum per extrema corporis membra portabat atque in fibras corporis validissimas densissimasque vertebat.

Visus odoratusque in miram aciem creuerunt; auditus etiam ita exacutus est vt dormiens leuissimum strepitum percipere posset, simulque dignosceret vtrum pacem an periculum portenderet. Didicit dentibus glaciem excutere cum inter pedum digitos cohaesisset; cum autem sitiret et aqua foraminis crassa glacie tegeretur, prioribus pedibus rigide protensis surgens eam ictu confringebat. Maxime tamen mirabile erat quod qualis proxima nocte ventus flaturus esset iam nocte antecedente olfactu praesagire poterat.

Quamuis aer immotus videretur cum iuxta arborem vel ripam sibi cubile foderet, ventus, quicumque postea spiraret, eum semper ex parte auersa inueniebat, tute atque commode conditum.

Neque sola experientia doctior fiebat: etiam instinctus veteres, quos iam exstinctos crederes, reuiuiscebant. Longa series domesticarum generationum veluti decidere ab eo coepit. Obscure ad prima generis sui saecula memoria redibat, cum canes siluestres per antiquissimas siluas gregatim vagabantur, praedamque cursu assecuti interficiebant. Nec difficile ei erat discere morsibus obliquis celeribusque lacerare atque more luporum repentinis dentium ictibus petere; sic maiores eius iam pridem obliti dimicauerant.

Illi veterem vitam in eo rursus excitabant; artesque antiquas quas quasi hereditate generi suo impressissent, suas iam esse sentiebat. Sine labore, sine inuentione, ipsae ad eum redibant, velut semper adfuissent. Cum autem noctibus serenis et frigidis nasum ad stellam sustolleret diuque luporum more vlularet, maiores eius, olim mortui in pulueremque redacti,

videbantur per saeculorum cursum rostra ad stellas tollere et per eum ipsum vlulare.

Neque vlulatus eius ab illorum cantu discrepabat: modis illis luctum suum exprimebant et quid sibi significarent rigor, frigus ac tenebrae.

Ita, velut ad demonstrandum quam exigua sit vitae nostrae libertas, quasi fila eam moueant, antiquus ille cantus in eo exundauit, atque ad genuinam naturam suam Buck rediit. Rediit autem ob id ipsum quod homines in septentrione metallum flauum inuenerant, quodque Manuel, hortulani minister, mercedem accipiebat quae vxoris et liberorum complurium, paruarum sui ipsius imaginum, necessitates non superabat.

CAPVT III · DE FERA PRIMIGENIA DOMINANTE

In Buck magna iam vis erat illius ferae primigeniae, quae dominatum appetit; eaque inter asperrimos itineris labores in dies augebatur. Sed clam et sine vllo ostentu crescebat. Astutia recens excitata animum eius componebat atque continebat. Tam occupatus erat in noua vitae ratione discenda, vt securitatem nondum sentiret; neque modo certamina vltro lacessere desierat, sed, quotiens licebat, etiam oblata vitabat. Quidquid agebat, consulto potius quam impetu agere consueuerat.

Nihil temere aut praecipiti consilio aggrediebatur; atque in acerbissimo illo odio, quod inter ipsum et Spitz intercedebat, nullam impatientiam ostendebat, nullam iniuriam prior inferre conabatur.

At Spitz, siue quod periculosum sibi aemulum in Buck praesagiebat siue alia de causa, nullam praetermittebat occasionem dentes ostentandi. Quin etiam de industria eum vexabat atque opprimebat, identidem rixam concitare studens, quam mors alterutrius sola finire posset. Iam sub initium itineris ad certamen vltimum ventum esset, nisi casus quidam insolitus interuenisset. Eo die, itinere confecto, ad ripam lacus cui Le Barge nomen erat castra tristia, omnibus paene commodis destituta, posuerunt.

Nix vi venti agitata, ventus ipse velut candenti cultro secans, tenebrae denique eos coegerant vt locum castris idoneum paene caeci quaererent. Vix infeliciorem inuenire potuissent. A tergo rupes recta ac praerupta surgebat; Perrault vero et Franciscus in ipsius lacus glacie ignem facere ibique stragula nocturna sternere coacti sunt. Tabernaculum iam Dyeae reliquerant, quo impedimentis leuiores iter facerent. Pauci rami vndis in litus eiecti ignem praebuerunt; is glaciem sub se paulatim liquefecit, ita vt cena denique in tenebris sumenda esset.

Sub ipsa rupe, quae locum a vento tuebatur, Buck sibi cubile effoderat. Tam calidum erat atque commodum, vt, cum Franciscus pisces ad ignem prius resolutos diuideret, inuitus ex eo discederet. Sed vbi portionem suam

consumpsit atque rediit, cubile suum ab alio occupatum inuenit. Fremitus minax eum docuit Spitz illuc inuasisse. Hactenus ab inimico suo certamina declinauerat; haec autem iniuria ferri non poterat. Fera illa, quae in eius pectore latebat, exarsit.

Tanto in Spitz impetu tantoque furore insiluit, vt vterque obstupesceret, Spitz autem maxime: quippe qui ex iis quae cum Buck antea expertus erat eum canem praeter modum timidum iudicasset, qui sola corporis magnitudine pondereque suo se tueri valeret.

Nec minus Franciscus miratus est, cum duos canes, cubili diruto inter se implicitos, prorumpere vidisset causamque tumultus intellexit. «Euge!» ad Buck clamauit, «hunc age, per deum! Hunc age, spurcissimum furem!»

Ne Spitz quidem a certamine abhorrebat. Ira atque pugnandi cupiditate fremens nunc huc nunc illuc circumibat, quo locum ad inuadendum opportunum nancisceretur. Non minore cupiditate Buck, sed pari etiam cautione, circumibat, locum sibi commodiorem quaerens. Tum vero id euenit quod nemo exspectauerat; quo casu certamen de principatu diu dilatum est, multos adhuc post labores longaque itinera demum conficiendum.

Perrault exsecratio, sonus fustis in macilenta ossa grauiter impacti, acutus denique doloris vlulatus ingentem subito tumultum praenuntiabant. Castra furtim ingressis corporibus villosis repente plena apparuerunt: canes septentrionales fame enecti, numero octoginta aut centum, qui ex proximo quodam indigenarum vico odorem ciborum secuti erant. Dum Buck et Spitz inter se dimicabant, illi sensim irrepserant; atque cum duo viri validis fustibus in eos impetum facerent, dentes aperuerunt et contra pugnare coeperunt. Odor escarum furorem famis accenderat.

Perrault vnum inuenit capite in cistam cibariam demerso. Fustem in latera ieiuna grauiter adegit, cistaque in terram euersa est. Ilico viginti fere ex eis canibus, fame paene insanis, ad panem et lardum diripiendum concurrerunt. Fustibus caedebantur, sed ictus contemnebant. Sub plagis eiulabant atque vlulabant, nec tamen furiosam rapinam omittebant, donec ne minima quidem mica superfuit.

Interea canes qui traham ducebant e cubilibus admirantes proruperant; sed continuo a ferocibus aduenis oppugnati sunt. Numquam Buck canes tam horrendos conspexerat. Ossa per cutem erumpere videbantur; nihil erant nisi ossa paene nuda, quibus sordidae laxaeque pelles velut tegumenta pendebant, ardentibus oculis dentibusque spuma madentibus. Sed insania

famis eos adeo terribiles atque inuictos faciebat, vt nemo eis resistere posset. Primo statim incursu canes iugales ad rupem retro pulsi sunt.

Tres canes Buck vndique adoriebantur; momento caput vmerique eius morsibus ac lacerationibus scissi sunt. Clamor vndique exortus erat terribilis. Billee, vt solebat, lamentabatur. Daue et Sol-leks, multis vulneribus sanguinem fundentes, strenue iuxta se pugnabant. Joe velut furia dentibus saeuiebat; semel in anterius cuiusdam canis crus dentibus inuasit atque os ipsum comminuit.

Pike, qui laborem simulata infirmitate vitare solebat, in animal ita debilitatum prosiluit; vno dentium ictu ac subito capitis raptu ceruicem eius confregit. Buck aduersarii spumantis guttur dentibus corripuit; cum autem dentes in venam iugularem defixisset, sanguine respersus est. Calidus cruoris sapor in ore saeuitiam auxit. In alium statim irruit, eodemque tempore dentes in suis faucibus haerere sensit. Spitz erat, qui ex latere perfide oppugnauerat.

Perrault et Franciscus, sua castrorum parte praedonibus liberata, ad canes iugales seruandos accurrebant. Famelicorum turba velut vnda retro cessit, Buckque e faucibus oppugnantium se liberauit. Sed breue id spatium fuit: viris ad cibaria seruanda recurrendum erat, et canes siluestres denuo in iugales impetum fecerunt. Billee, terrore quasi ad audaciam concitatus, per saeptam hostium turbam erupit et per glaciem effugit. Pike et Dub eum secuti sunt, reliqui post illos.

Cum Buck se ad sequendos socios compararet, oculis oblique conuersis Spitz in se ruentem conspexit, aperto consilio vt eum deiceret. Si semel humi prostratus sub illa canum multitudine cecidisset, nulla iam salutis spes superesset. Itaque impetum Spitz firmis membris excepit; tum demum, fugae se committens, super lacum glacie tectum post ceteros contendit.

Aliquanto post omnes nouem canes iugales rursus conuenerunt atque in silua perfugium quaesiuerunt. Nemo eos insequebatur, sed miserando statu erant: nemo erat quin quattuor aut quinque vulnera haberet; nonnulli vero grauissime lacerati erant. Dub posteriore crure male laeso laborabat; Dolly, canis ex genere septentrionali omnium postrema Dyeae gregi adiuncta, faucibus grauiter dilaniatis laborabat; Joe alterum oculum amiserat; Billee autem, natura mitissimus, aure morsibus in tenuissimas lacinias discerpta, tota nocte flebat et querebatur.

Prima luce cauti atque claudicantes in castra redierunt. Praedones iam discesserant, duo autem viri ira angebantur. Dimidia fere pars cibariorum perierat. Canes aduenae vincula quibus traha colligabatur et lintea quibus

sarcinae tegebantur dentibus lacerauerant; nihil omnino, etiamsi vix edi posse videretur, reliquerant. Par calceorum Perrault ex alcis pelle confectorum deuorauerant, lororum segmenta depasta erant, quin etiam e flagello Francisci extremi funiculi duos pedes absumpserant. Ille, postquam damna maestus aliquamdiu contemplatus est, ad vulneratos canes inspiciendos animum conuertit.

«Heu, amici mei,» leniter inquit, «fortasse tot morsibus rabie corripiemini. Fortasse omnes rabidi eritis, per deos! Quid tibi videtur, Perrault?»

Tabellarius caput dubitanter abnuit. Quippe qui quadringenta adhuc miliaria Anglica vsque ad Dawson conficere deberet, minime ferre poterat vt rabies inter canes suos grassaretur. Duabus horis laborando atque exsecrando loramenta refecerunt; deinde canes vulneribus rigidi rursus iuncti sunt, atque per itineris partem difficillimam, quam adhuc experti erant, cum dolore contenderunt, difficillimam quidem omnium quae inter eos et Dawson intercedebant.

Flumen cui nomen Triginta Milium patebat, aquis glacie minime constrictis. Aqua vehemens frigori resistebat, nec nisi in aquarum verticibus aut locis vbi cursus languebat glacies aliquatenus constabat. Sex dies summis laboribus absumpti sunt, dum triginta illa milia, omnibus periculis plena, superarent. Re vera horrenda erant: ne vnum quidem passum faciebant quin canibus hominibusque vitae discrimen immineret.

Duodecies fere Perrault, dum iter ante alios explorabat, glaciei tenuis pontes perrupit et in aquam decidit; seruabatur tamen longa pertica, quam secum gerebat ita transuersam tenens vt, corpore per glaciem lapso, marginibus foraminis transuersa incumberet. Frigus autem subitum atque acerrimum incesserat, thermometro quinquaginta gradus infra zerum indicante; quotiens igitur in aquam cadebat, ne periret, ignem statim accendere vestesque siccare cogebatur.

Nihil tamen animum eius frangebat; ob eam ipsam animi constantiam tabellarius rei publicae delectus erat. Omnia pericula subibat, exiguam faciem vento gelido obfirmate opponens, atque a dubia luce prima vsque ad noctem iter laboriosum persequens. Sub asperis ripis per glaciem ad marginem adhaerentem ibat, quae sub pedibus flectebatur et crepitabat, in qua tamen consistere nemo audebat. Semel traha vna cum Daue et Buck perfracta glacie demersa est; ambo paene congelati ac submersi erant, cum tandem extracti sunt.

Ad seruandos eos ignis, vt alias, accendendus fuit. Dura glacie vndique obducti erant; duo igitur viri eos circa ignem continuo currere cogebant, donec sudore calefacti glacies liquesceret, adeo prope flammis admotos vt pilus paulum adureretur.

Alio tempore Spitz in aquam decidit atque secum cunctos canes vsque ad Buck traxit. Hic, summis viribus retro nitens, prioribus pedibus in lubrica glaciei ora fixis, dum circumundique glacies tremebat ac disrumpebatur, restitit. Post eum Daue pariter retro nitebatur; post traham ipse Franciscus summis viribus trahebat, ita vt nerui eius paene crepare viderentur.

Iterum glacies marginalis et ante et post eos fracta est, neque vlla fuga nisi per rupem superiorem patebat. Perrault mirum in modum eam ascendit, dum Franciscus vt idem miraculum sibi contingere posset deum precabatur. Ex omnibus loris, quibus sarcinae in traha ligabantur, et ex vltimis etiam iugorum vinculis funis longissimus contextus est; eo canes singuli ad summum rupis iugum sublati sunt. Franciscus vltimus ascendit, postquam traha cum onere sursum euecta erat.

Tum diu quaesierunt vbi descendere possent; tandem eodem fune adiuti ad flumen redierunt. Aduentante nocte tantum quarta miliarii pars ad iter illius diei adscribi poterat.

Vbi ad Hootalinqua peruenerunt glaciemque satis firmam inuenerunt, Buck prorsus exhaustus erat. Nec melior reliquorum canum condicio; Perrault tamen, vt morae damnum recuperaret, mane maturius eos excitabat et serum vsque in vesperum iter vrgere non desinebat. Primo die triginta quinque miliaria Anglica vsque ad Magnum Salmon confecerunt; altero totidem vsque ad Minorem Salmon; tertio quadraginta miliaria Anglica, quibus iam ad loca Quinque Digitorum appellata prope accesserunt.

Pedes Buck neque tam compacti neque tam duri erant quam canum septentrionalium. Multis enim canum generationibus vitae domesticae molliti fuerant, ex quo vltimus eius maior siluestris ab homine speluncarum incola aut fluuii accola domitus erat. Itaque toto die ingenti dolore claudicabat; castris positis, velut exanimatus procumbebat. Quamquam fame vexabatur, ne ad piscem quidem suum sumendum consurgere volebat; Franciscus cibum ad eum afferre cogebatur.

Quin etiam Franciscus, canum rector, singulis vesperis post cenam per dimidiam horam pedes eius fricabat; summas insuper partes calceorum suorum pellitorum abscidit, vt quattuor calceolos Buck conficeret.

Magnum hoc ei leuamen attulit. Quodam mane, cum Franciscus calceolos imponere oblitus esset, Buck resupinus iacuit quattuor pedibus in aera suppliciter porrectis, nec sine calceis se moturum ostendit; quo facto etiam arida illa Perrault facies in risum soluta est. Postea pedes vsu itineris induruerunt, calceique iam attriti proiecti sunt.

Apud Pelly flumen quodam mane, cum canes iugis aptarentur, Dolly, quae antea nulla re insignis fuerat, repente rabie correpta est. Morbum longo atque miserabili vlulatu lupino declarauit, quo ceteri canes timore horruerunt; tum recta in Buck insiluit. Numquam antea canem rabidum viderat neque nouerat cur rabies timeri deberet; attamen nescio quo sensu intellexit rem horribilem instare et perterritus aufugit.

Recta via summa celeritate currebat, Dolly post terga anhelans ac spumans vno semper saltu distans. Neque illa eum assequi poterat, tantus erat terror fugientis; neque ipse ab ea longius discedere poterat, tanta erat illius insania. Per siluosam insulae partem interiorem prorupit, ad inferiorem extremitatem deuolauit, canalem posticum aspera glacie obstructum transiit, alteram insulam attigit, deinde tertiam, deinde inflexo cursu ad maius flumen reuersus summa desperatione id quoque transire conatus est. Toto hoc tempore, etsi post se non respiciebat, rabidae canis fremitus vno tantum saltu post se audiebat.

Franciscus eum ex quarta miliarii parte reuocauit; conuerso cursu Buck ad eum regressus est, Dolly semper vno saltu insequente. Vix spiritum per anhelitum trahebat, omnem spem in Francisco positam habens. Ille securim in manu erectam tenebat; vt Buck praeter eum fulguris instar transiit, securis in caput rabidae Dolly cum impetu demissa est.

Buck lassitudine confectus, grauiter spiritum ducens ac paene imbecillus, ad traham titubans se recepit. Haec Spitz occasio fuit. In eum subito insiluit atque bis aduersarium repugnare non valentem dentibus corripuit, carnem vsque ad ossa dilacerans. Tum Francisci flagellum in Spitz descendit; Buckque non sine voluptate vidit Spitz grauissimas plagas accipere, quales nemo adhuc ex toto grege pertulerat.

«Vnus diabolus est ille Spitz,» inquit Perrault. «Aliquo die Buck interficiet, pro certo habeo.»

«At Buck duobus diabolis par est,» respondit Franciscus. «Diu illum obseruaui; quid sit satis scio. Audi: aliquando tantopere irascetur vt Spitz totum dentibus discerpat atque in niuem exspuat. Ita erit; ego scio.»

Ex eo tempore apertum inter illos bellum erat. Spitz, dux iugalium et agnitus gregis princeps, sentiebat principatum suum a cane illo peregrino

ex regionibus australibus minari. Buck enim illi mirabilis videbatur: ex multis canibus a meridie aduectis quos nouerat nullum vmquam aut in castris aut in itinere satis fortem inuenisset. Omnes molles erant, labore frigore fameque peribant. Buck solus excipiebatur: non modo patiebatur sed in dies florebat, canibus septentrionalibus viribus saeuitia atque calliditate par.

Accedebat imperii cupiditas natura insita. Sed periculosissimum eum faciebat quod fustis viri veste rubra induti omnem caecum impetum ac temerariam audaciam ex hac imperii cupiditate excusserat. Calliditate igitur maxime valebat, atque tempus suum tanta patientia exspectare nouerat quanta feris priscis propria est.

Nec fieri poterat quin aliquando de principatu decertarent. Buck eum appetebat: sic enim natura ferebat; praeterea singulari illo itineris atque iugorum fastu, cui nomen vix inuenias neque rationem reddas, arcte tenebatur. Hic est fastus qui canes etiam ad extremum spiritum in labore retinet, qui efficit vt sub iugo libenter moriantur, qui corda eorum frangit si ab iugo remouentur.

Hoc superbiae genus Daue canem postremum, hoc Sol-leks omni vi trahentem incendebat; hoc, cum castra mouerentur, eosdem ex feris tristibus atque morosis in alacres, certantes, auidissimos laboris canes subito vertebat. Per diem totum idem eos incitabat; vbi autem vespere castra ponebantur, pristina rursus eos anxietas maestitiaque occupabant.

Hoc eodem fastu incitatus Spitz canes in iugis errantes, laborem vitantes aut mane, cum iungendi erant, se occultantes verberabat. Eodem fastu impulsus Spitz Buck timebat, quippe qui futurus dux posset esse. Nec Buck ipse ab hoc fastu alienus erat.

Apertissime igitur principatum Spitz oppugnare coepit. Se inter ducem atque canes ignauos, quos ille castigare debebat, interponebat, idque consulto faciebat. Quadam nocte multum niuis ceciderat; mane Pike, qui infirmitatem simulare solebat, nusquam apparuit. In cubili sub niue vnius pedis crassitudine secure latebat. Franciscus eum frustra vocauit atque quaesiuit. Spitz ira exardescebat; per castra discurrebat, omnia loca in quibus latere posset olfactu scrutans et vnguibus eruens, tanta rabie fremens vt Pike etiam in latebris audiret ac tremeret.

Sed vbi tandem e niue extractus est atque Spitz in eum ad poenam sumendam euolauit, Buck non minore ira inter vtrumque irruit. Tam repentinus erat impetus tamque apte paratus, vt Spitz retro deiceretur humique prosterneretur. Pike, qui antea miserrime tremebat, hac aperta

seditione confirmatus, in ducem iacentem prosiluit. Buck quoque, cui aequae pugnae leges iam pridem ex animo exciderant, in Spitz iacentem insiluit.

Franciscus autem, quamuis rei spectaculo subrideret, tamen in iustitia exsequenda constans, flagellum quanta potuit vi in Buck demisit. Cum neque hoc eum ab aduersario humi iacente repelleret, manubrio flagelli vsus est. Buck, ictu paene attonitus, retro disiectus est atque identidem loris caesus, dum Spitz Pike, qui totiens peccauerat, grauiter puniuit.

Diebus sequentibus, cum iam Dawson appropinquarent, Buck se etiamtum inter Spitz et canes supplicio dignos interponebat; callide tamen agebat, cum Franciscus abesset. Cum hac occulta seditione vniuersa disciplina languescere coepit, atque in dies magis corrumpebatur. Daue et Sol-leks nihil mutauerunt; reliqui vero in peius cotidie ruebant. Nihil iam suo ordine procedebat. Assiduae erant simultates et iurgia, semper aliquid turbarum oriebatur; omnium autem fons Buck erat.

Francisco nihil quietis relinquebat. Ille enim continuo timebat ne inter vtrumque ducem certamen ad mortem aliquando conflagraret, quod serius ocius futurum sciebat; neque raro noctu, cum inter reliquos canes latratus ac rixarum sonitus audiret, e stragulis prosiliebat veritus ne Buck et Spitz inter se conflixissent.

Sed occasio nondum data erat. Quodam igitur tristi die post meridiem Dawson ingressi sunt, magno illo certamine adhuc in futurum dilato. Ibi complures homines innumerosque canes Buck vidit, omnes laborantes. Iam ei videbatur natura ipsa constitutum vt canes laborarent. Totum diem iuga longa per viam oppidi principalem vltro citroque currebant, et noctu quoque tintinnabula eorum transeuntium resonabant.

Trabes ad casas aedificandas, ligna ad ignem, merces ad metalla effodienda vehebant, omnia denique opera praestantes quae in valle Sanctae Clarae equis committebantur. Hic illic Buck canes e regionibus australibus oriundos conueniebat; plurimi tamen ex feroci illa stirpe lupinorum canum septentrionalium erant. Singulis noctibus, hora nona vespertina, media nocte, tertia post mediam noctem, vno velut more cantum nocturnum extollebant, portentoso quodam ac terribili concentu; cui Buck libenter vocem suam adiungebat.

Aurora boreali supra capita frigido igne flagrante, vel stellis per gelidum caelum quasi saltantibus, terraque ipsa sub niue velut pallio sopita atque rigente, hic canum vlulatus prouocationem vitae aduersus mortem videri poterat; nisi quod sonus maestus, longis gemitibus ac semisuspiriis

compositus, non tam prouocantis vitae quam supplicantis erat, ipsius vitae aerumna velut voce expressa. Vetus ille cantus erat, tam antiquus quam genus caninum, ex primis quasi carminibus mundi adhuc iuuenis, aetate qua carmina tristia canebantur.

Luctus innumerabilium maiorum in illo gemitu latebat, quo mirum in modum Buck commouebatur. Cum ipse suspiria ederet atque vlularet, dolorem viuendi exprimebat quo patres eius olim siluestres laborauerant, frigoris etiam ac tenebrarum horrorem arcanumque, quae illis aeque formidolosa atque inexplicabilia videbantur. Quod hoc carmine sic mouebatur, manifestum erat eum, per tot saecula ignis domestici ac tectorum humanorum retro redeuntem, iam ad rudia illa primordia vitae, cum per saecula ferarum vlulatus personaret, penitus peruenisse.

Septimo die postquam Dawson venerant, per abruptam ripam iuxta praesidia militum ad iter Iuconense descenderunt, Dyeam et mare repetentes. Perrault litteras publicas ferebat, etiam vrgentiores, si fieri posset, quam quas nuper aduexerat. Praeterea gloriae cupiditas, vt celerrimum illius anni iter conficeret, ipsum quoque ceperat, et eius anni celeritatis palmam adipisci statuerat. Plura ei propitia erant: septem dierum quies vires canibus restituerat atque eos ad optimam condicionem redegerat.

Semita, quam illi primi in interiorem regionem aperuerant, ab aliis postea viatoribus calcata atque indurata erat. Praeterea custodes publici duobus aut tribus locis commeatus et hominibus et canibus reposuerant; itaque sarcinis leuibus proficisci licebat.

Primo die ad locum Sexaginta Milia dictum peruenerunt, quamquam iter eo ducit quinquaginta tantum miliariorum Anglicorum; altero die iam Iuconem aduerso flumine celeriter ascendebant atque ad Pelly contendebant. Sed tanta celeritas sine magnis Francisci difficultatibus atque sollicitudinibus non contingebat. Occulta enim illa seditio, cui Buck auctor fuerat, concordiam totius iugi dissoluerat. Non iam vniuersi canes tamquam vnum corpus loris nitebantur. Buck, seditionem fouens, reliquos ad leuia quaeque delicta audenda hortabatur. Spitz non iam erat dux cuius iram omnes reformidarent.

Antiquus terror ex animis exciderat, ita vt eius potestatem palam lacessere auderent. Pike quadam nocte dimidium piscem ipsi surripuit atque, Buck protegente, auidissime deuorauit. Alia nocte Dub et Joe contra Spitz pugnauerunt eumque coegerunt vt poenam quam meruerant remitteret. Quin etiam Billee, miti olim ingenio, minus iam mitis erat

neque tam suppliciter quam antea querebatur. Buck numquam ad Spitz accessit quin fremitum minacem ederet et ceruicis pilos horreret.

Re vera haud multum aberat quin alios ipse contumeliose vexaret; solebat enim sub ipso naso Spitz tamquam victor superbe vltro citroque incedere.

Disciplina dissipata mutua quoque canum consuetudo foedabatur. Crebrius quam vmquam inter se litigabant atque rixabantur, adeo vt interdum castra nihil nisi ingens vlulantium canum tumultus essent. Daue et Sol-leks soli nihil mutauerant, quamquam assiduis ceterorum discordiis irritabantur. Franciscus immanibus verbis barbarisque iuramentis exsecrabatur, pedibus niuem frustra pulsabat, capillos sibi laniabat. Flagellum perpetuo inter canes stridens audiebatur, sed parum proficiebat.

Simul ac terga verterat, rixae denuo exardescebant. Ille Spitz flagello adiuuabat, Buck autem ceteris canibus fauebat. Franciscus sciebat Buck omnium malorum auctorem esse; id ipsum Buck non ignorabat, neque tamen tam incautus erat vt in ipso scelere iterum comprehenderetur. In iugis fideliter laborabat, quoniam ipse labor ei iam voluptati erat; multo tamen dulcius videbatur, occulto consilio, socios in rixam inter se committere atque loramenta implicare.

Ad ostium fluminis Tahkeena, quadam nocte post cenam, Dub leporem niuium exciuit; at, dum eum capere conaretur, perperam insiliens amisit. Vno momento vniuersus grex vlulatu excitatus in fugientem se effudit. Sexaginta circiter passus Romanos inde castra erant custodum publicorum regionis septentrionalis occidentalis, vbi quinquaginta canes, omnes ex gente septentrionali, custodiebantur; hi quoque venationi se adiunxerunt. Lepus per flumen decurrit, tum in riuulum tenuem flexit atque super eius alueum glacie obtectum cursum continuit. Leuis enim super summam niuem volabat; canes contra vi ingenti per niuem altam viam sibi aperire cogebantur.

Buck primus sexaginta fere canes ducebat, per omnes riuuli flexus; nec tamen spatium inter se ac leporem minuere poterat. Toto corpore humillime ad terram demisso currebat, cupiditate venandi submurmurans; validum eius corpus singulis saltibus per languidum lunae lumen micabat. Ante ipsum lepus niuibus adsuetus, quasi pallida quaedam frigoris vmbra, eodem modo saltibus volare videbatur.

Vis illa veterum cupiditatum, quae homines certis temporibus ex vrbium fragore in siluas camposque abducit, vt animalia plumbeis glandibus vi pulueris proiectis interficiant, sanguinis sitis atque occidendi

voluptas, haec omnia Buck quoque sentiebat, sed multo propius atque vehementius. Ipse enim totius agminis primus feram persequebatur, carnem adhuc viuentem ac fugientem, vt eam suis ipsius dentibus interficeret atque rostrum ad oculos vsque sanguine calido perfunderet.

Est quaedam mentis elatio qua vita fastigium suum attingit, vltra quod consurgere non potest. Ac mirum hoc in viuendi natura est: summus ille ardor eo ipso tempore oboritur quo maxime viget vita, et adest simul perfecta obliuio se viuere.

Hic ardor, haec sui ipsius obliuio artificem capit, qui quasi flamma correptus supra semet ipsum tollitur; militem quoque capit, qui in campo caede repleto furore belli incensus nullam ab hoste veniam accipere vult. Eodem ardore Buck quoque, agmen ducens antiquumque luporum vlulatum tollens, implebatur, dum carnem viuentem, sub luna velociter effugientem, tota vi persequebatur. In intimam naturae suae profunditatem descendebat atque ad ea etiam perueniebat quae ipso antiquiora erant, quasi in ipsam temporum originem regressus.

Ipse vitae aestus eum rapiebat, velut ingens vnda essendi; summa cuiusque musculi, artus neruique laetitia eum complebat, quod omnia illa viuebant nec mortua erant, ardebant, vigebant atque motu sese exprimebant. Sub sideribus laetitia exsultans volabat super terram exanimem quae immobilis iacebat.

At Spitz, frigidae mentis etiam summo animi motu neque consilii vmquam oblitus, a ceteris se subduxit et angustum terrae iugum transcurrit, quo riuulus longiore flexu circumibatur. Buck nihil horum nouerat. Cum autem riuuli flexum circumegisset, lepore adhuc tamquam candida pruinae vmbra ante se micante, aliam subito vmbram niueam, maiorem, ex ripa imminente in ipsam leporis viam exsilire vidit. Spitz erat.

Lepus cursum flectere non potuit; cum dentes albi in ipso saltu spinam eius confregissent, tantum clamorem edidit quantum homo letali vulnere percussus edere posset. Ad hunc sonum, vitae a summo fastigio suo in mortis manus ruentis extremum clamorem, tota canum multitudo Buck a tergo sequens infernalem gaudii vlulatum extulit.

Buck nihil clamauit; cursum nec paululum inhibuit, sed ita in Spitz impegit, vmero ad vmerum impulso, vt fauces eius mordere non posset. Ambo per tenuem niuem saepius volutati sunt. Spitz tam cito surrexit ac si deiectus non esset; vmerum Buck dentibus discidit atque statim resiluit. Bis eius dentes, ferrei laquei instar, cum sonitu concurrerunt, dum firmiorem

locum pedibus petens retro recedebat, labris contractis et dentibus minaciter nudatis.

Vno momento Buck intellexit: tempus aduenerat. Alterutri mors parata erat. Dum inter se circumibant fremitu saeuientes, auribus retro positis, cautissime locum ad inuadendum speculantes, tota ea rerum facies Buck mira quadam familiaritate occurrebat. Videbatur iam pridem nosse siluas candidas, terram, lunam, pugnae illum iucundum horrorem. Super niuem et silentium quies paene vmbratilis incubabat. Nulla venti aura audiebatur; nihil mouebatur, ne folium quidem tremuit; vapores tantum e spirantibus canum faucibus paulatim ascendebant et in aere gelido haerebant.

Leporem niuium canes illi, lupi vix mansuefacti, breuissimo tempore discerperant; nunc in orbem sese disposuerant, exitum pugnae exspectantes. Taciti erant ipsi quoque, solis oculis micantibus ac vaporibus e faucibus lentissime sursum fluitantibus. Haec antiqua rerum facies Buck neque noua neque mira videbatur: quasi ab aeterno talia fieri consueuissent.

Spitz pugnarum multarum vsu exercitatus erat. A Spitzbergen per terras arcticas, deinde per Canadam et solitudines inhabitabiles progressus, aduersus omnis generis canes se tuitus erat atque plerisque imperium imposuerat. Ira quidem acerrima in eo ardebat, sed numquam caeca. Quamuis dilaniare atque perdere gestiret, meminerat aduersarium eadem caedendi cupiditate incitari. Numquam impetum faciebat nisi paratus esset impetum excipere; numquam adoriebatur nisi prius sibi aduersarii ictum propulsandum constituisset.

Frustra Buck dentes in collum magni canis albi demittere tentabat. Quacumque parte molliorem carnem petebat, Spitz dentes oppositos offerebat. Dentes dentibus impingebant; labra scindebantur et sanguine manabant; nec tamen Buck hostis praesidium perrumpere poterat. Tandem ardore incensus continuos impetus velut turbinem in Spitz immisit. Iterum iterumque niueam faucium regionem petebat, qua vita sub ipsa cute pulsare videbatur; semper tamen Spitz ictum infligebat et se subtrahebat.

Tum Buck cursum ita simulare instituit quasi faucibus insiliturus esset; subito vero caput reducens atque ex latere inflexus vmero in Spitz vmerum totis viribus impingere conabatur, tamquam aries murum frangens, quo eum deiceret. Sed Spitz alacriter exsiliente, vmerus Buck quoque singulis conatibus vulnerabatur.

Spitz integer manebat, Buck autem sanguine madens et magno anhelitu laborans pugnabat. Iam ad summum discrimen res veniebat. Interea tacitus ille canum orbis, lupi instar insidians, exspectabat quis prior in terram caderet vt in eum irrueret. Cum Buck defatigari coepisset, Spitz ipse saepius impetum faciebat, eumque ita vrgere perseuerabat vt vix pedibus consisteret. Semel Buck humi prolapsus est, atque totus ille sexaginta canum orbis continuo consurrexit; sed paene antequam terram attingeret sese collegit, et canes rursus consederunt atque exspectauerunt.

Buck autem ea ingenii vi, qua noua consilia animo fingere posset, praeditus erat; haec enim ad magnas res plurimum valet. Natura quidem ferina pugnabat, sed mente quoque vti poterat. Impetum fecit, quasi veteri consilio vmerum petiturus; extremo autem momento corporis molem depressit, paene niui se admouit atque ex inferiore parte irruit. Dentes in sinistrum Spitz pedem priorem defixit. Fragor ossis fracti auditus est; canis albus tribus iam pedibus stabat. Buck ter eum deicere temptauit, tum eadem arte vsus dextrum quoque pedem anteriorem confregit.

Quamquam dolore cruciabatur atque viribus destituebatur, Spitz furens omni conatu se sustinere studebat. Cernebat orbem tacitum, oculis fulgentibus, linguis pendentibus, vaporibus argenteis in caelum ascendentibus, sensim ad se coartari. Talem olim orbem circa aduersarios a se victos coire viderat; nunc autem ipse victus erat.

Nulla ei spes salutis supererat. Buck sine misericordia instabat: clementia mitioribus tantum regionibus propria erat. Ad extremum ictum se parabat. Canum orbis tam angustus factus erat vt Buck aduersariorum halitum ad latera sua sentiret. Eos vltra Spitz vtrinque videbat, corporibus paene ad terram inclinatis, ad saltum paratos, in eum oculos defixos. Repentina velut mora interuenerat; omnes ferae immotae steterunt, quasi in lapides conuersae.

Solus Spitz tremebat, pilis horrentibus, modo recedens modo progrediens vix constabat, dentibus immaniter fremens, quasi imminentem mortem terrere posset. Tum Buck in eum insiluit rursusque resiluit; sed dum iterum irruit, vmerum denique suo vmero recte percussit. Ater canum orbis in niue luna perfusa in vnum velut punctum coiit, cum Spitz ex oculis euanuisset. Buck stetit atque spectauit, victor certaminis, fera illa primigenia dominans, quae hostem ad interitum redegerat atque caede peracta gaudebat.

CAPVT IV · QVI PRINCIPATVM SIBI VINDICAVIT

«Eho! Quid ego dicebam? Nonne vera praedixi, duos in Buck daemones habitare?» Haec Franciscus postridie mane dixit, cum Spitz nusquam appareret, Buck autem vndique vulneratum inuenisset. Eum ad ignem admouit et ad eius lumen singulas plagas ostendit.

«Spitz ille inferna quadam feritate pugnauit», inquit Perrault, dum hiantes lacerationes et vulnera contemplatur.

«At Buck vt duo simul daemones pugnauit», respondit Franciscus. «Nunc celeriter iter faciemus: Spitz sublato nulla iam erit discordia, pro certo habeo.»

Dum Perrault vasa impedimentaque castrorum colligebat ac trahae imponebat, Franciscus canibus lora imponere coepit. Buck ad eum locum alacriter accessit quem Spitz, vtpote dux, occupare solebat; Franciscus autem, eum non animaduertens, Sol-leks in optatissimum locum produxit. Hunc enim optimum ex reliquis canibus ad ducendum putabat. Buck iratus in Sol-leks impetum fecit, eum inde expulit atque in eius loco constitit.

«Eho! Eho!» Franciscus femora manibus hilariter percutiens exclamauit. «Aspicite hunc Buck! Quia Spitz interfecit, ducis officium sibi vindicare vult.»

«Abi hinc, Chook!» inclamauit; sed Buck loco moueri recusauit.

Franciscus eum ceruicis pelle prehendit atque, quamquam Buck minaci fremitu obstrepuit, in latus abstraxit, Sol-leksque in priorem locum restituit. Canis senex rem aegre ferebat; manifesto enim Buck metuebat. Franciscus tamen propositum tenuit; sed vix tergum verterat, cum Buck rursus Sol-leks loco depulit; is vero libentissime cessit.

Ita Franciscus ira exarsit. «Iam hercle te docebo!» exclamauit, grauique fuste armatus rediit.

Buck hominis rubra tunica induti recordatus pedetemptim recessit; neque, cum Sol-leks iterum ad primum locum adductus esset, in eum impetum renouauit. Ita tamen circumibat vt extra spatium fustis iactus maneret, acerbe fremens iramque demonstrans; dum autem circumibat, fustem oculis obseruabat, vt, si Franciscus eum iaceret, ictum vitaret: iam enim quid fustes valerent satis didicerat. Auriga ad opus rediit, et, cum Buck in locum solitum ante Daue restituere vellet, eum appellauit. Buck duos tresue passus retrocessit.

Franciscus eum secutus est; Buck iterum cessit. Cum hoc aliquandiu repetitum esset, Franciscus fustem deposuit, ratus canem verbera timere. At Buck aperte imperium detrectabat: non poenam vitare, sed dux fieri cupiebat. Id sibi iure deberi arbitrabatur: suo Marte id meruerat; neque quicquam infra hanc dignitatem accepturus erat.

Tum Perrault quoque in certamen descendit. Ambo eum per maiorem horae partem huc atque illuc circum castra persecuti sunt; fustes in eum coniecerunt, ille declinauit. Probris eum incesserunt, patrem matremque eius atque omnes maiores eius, futurosque posteros vsque ad vltimam stirpem, denique singulos pilos corporis et sanguinis guttas exsecrantes; Buck autem fremitu conuicia excipiebat atque extra manus eorum versabatur.

Fugere non conabatur; sed circum castra iterum atque iterum se subducebat, plane significans se, simul ac quod postulabat concessum esset, vltro rediturum et imperata facturum.

Franciscus consedit caputque sibi scalpsit; Perrault horologium inspiciens diras imprecationes edidit. Tempus praeterlabebatur, iamque ante horam profecti esse debuerant. Franciscus iterum caput scalpsit, deinde capite quassato tabellarium subridens, quasi pudore affectus, respexit; ille vmeris sublatis signum dedit se victum esse. Franciscus igitur ad Sol-leks accessit atque Buck appellauit. Buck canino quodam modo velut risit, sed procul mansit. Tum Franciscus Sol-leks lora soluit eumque ad pristinum locum reduxit.

Iam omnes canes continua serie trahae iuncti ad iter parati stabant; nusquam Buck locus supererat nisi in prima acie. Franciscus iterum appellauit; Buck iterum quasi risit nec propius accessit.

«Fustem abice», iussit Perrault.

Franciscus paruit. Tum Buck, veluti victoria gaudens, alacriter accessit seque ad trahae principium conuertit. Lora ei aptata sunt, traha e niue, cui

adhaeserat, soluta est, et, ambobus viris currentibus, canes per fluminis iter rapido cursu progressi sunt.

Quantumuis Franciscus antea Buck magni aestimauerat atque duos daemones in eo habitare praedicauerat, cum dies adhuc recens esset, intellexit se minus quam par erat de eo sensisse. Buck vno quasi saltu ducis partes arripuit; quotiens prudentia opus erat, celerrime iudicabat atque agebat, adeo vt etiam Spitz antecelleret, cuius parem Franciscus numquam viderat.

Praecipue tamen in praecipiendo sociisque ad officium cogendis excelluit. Daue atque Sol-leks de mutato duce nihil curabant; non enim ad eos pertinebat. Vnum illis officium erat: in loris laborare totisque viribus niti. Dum labori nihil impedimenti afferretur, parui referebat quis praeesset; Billee ipse placidus, modo disciplinam contineret, ducere potuisset.

Ceteri autem canes, qui extremis diebus imperii Spitz contumaces euaserant, vehementer obstupuerunt, cum Buck eos seuere in ordinem reuocare coepit.

Pike, qui proxime post Buck in loris trahebat neque vnciam ponderis plus quam necesse erat loris pectoralibus admouebat, iteratis vexationibus vehementer concussus est propter segnitiem; ante primum diem confectum plus operae quam vmquam antea impendebat. Prima nocte, postquam castra posita sunt, Joe ille morosus graui poena affectus est, quod Spitz numquam efficere potuerat. Buck eum corporis sui pondere oppressit atque vulnerauit, donec ille mordere ac fremere desiit et veniam eiulatu petiit.

Omnium canum animus et disciplina statim recreata sunt; pristina consensio rediit, rursusque vniuersus grex veluti vnus canis loris nitens se proiecit. Ad cataractas Rink duo canes septentrionales, Teek et Koona nomine, additi sunt; tanta vero celeritate Buck eos ad officium assuefecit vt Franciscus obstupefieret.

«Numquam canem huic Buck similem vidi!» exclamauit. «Nequaquam, hercle! Mille dollariis dignus est! Quid tu dicis, Perrault?»

Perrault assensus est. Iam enim celeritate priora itinera superabat, cotidieque longius anteibat. Via optima erat, niuibus tritis ita dura ac compacta vt facile percurri posset; neque recens nix viatores morabatur. Frigus quoque tolerabile erat, quamuis aer ad quinquaginta gradus infra zerum decideret et tota via in eodem rigore consisteret. Viri vicibus nunc

traha vecti nunc currentes procedebant; canes autem sine mora properabant, raro tantum subsistentes.

Flumen quod Triginta Milium appellatur magna ex parte glacie tectum erat; locum igitur quem primo itinere decem diebus aegre transierant, redeuntes vno die superarunt. Vno cursu ab extrema parte lacus Le Barge ad cataractas Equi Albi sexaginta miliaria Anglica confecerunt. Per lacus Marsh, Tagish, Bennett, qui vna septuaginta miliariorum Anglicorum spatium complectuntur, tanta velocitate ferebantur vt is ex viris cui currendi vices obtigerant fune post traham alligato quasi remulco traheretur.

Extrema nocte alterius hebdomadis iugum montis Albi transierunt et per cliuum ad mare vergentem descenderunt, cum sub pedibus eorum lumina oppidi Skaguay nauiumque in portu conspicerentur.

Praeclarum sane iter fecerant, quod ceteris exemplum esset: quattuordecim enim diebus singulis quadraginta fere miliaria Anglica confecerant. Per tres dies Perrault Franciscusque inflatis pectoribus gloriabundi per maximam viam oppidi Skaguay vltro citroque incedebant, atque vndique ad bibendum inuitabantur; canes interea perpetuo stipati erant turba aurigarum et magistrorum, qui eos tamquam rem admirabilem venerabantur. Tum tres quattuorue facinorosi ex regionibus occidentalibus orti oppidum tumultu ac metu occupare conati sunt, sed tot glandibus confossi vt vascula piperis plurimis foraminibus pertusa referre viderentur; itaque populus iam aliis hominibus mirandis studebat. Subsecuta sunt mandata publica.

Franciscus Buck ad se vocauit, brachiis circumdedit, in eius ceruicem lacrimas effudit. Hic Franciscum Perraultque Buck nouissime vidit. Illi quoque, sicut tot alii homines, ex vita Buck in perpetuum euanuerunt.

Deinde quidam auriga, e Scotorum et indigenarum stirpibus oriundus, Buck sociosque eius accepit; is cum duodecim aliis canum iugis eadem via molesta Dawson versus profectus est. Non iam expedito cursu neque gloria celeritatis quaerenda erat, sed cotidie ingens labor sub graui onere. Tabellariae enim trahae erant, quae nuntios ex vniuerso terrarum orbe ad homines ferebant aurum sub vmbra ipsius poli quaerentes.

Buck hunc laborem inuitus suscipiebat, sed strenue sustinebat; atque, Daue et Sol-leks imitatus, in opere bene perficiendo gloriam ponebat, curabatque vt etiam ceteri comites, siue eadem gloria ducerentur siue minus, debitam laboris partem susciperent. Assidua rerum repetitio vitae taedium afferebat, et omnes res quasi machinae certa ratione mouebantur.

Dies ab alio die vix discernebatur. Eadem cotidie hora coqui surgebant, ignes accendebantur, ientaculum sumebatur.

Tum alii castra tollebant, alii canes loris accingebant; atque hora fere ante diluculum, cum adhuc tenebrae nocturnae obtinerent, iter incipiebant. Sub noctem castra figebantur; pars virorum tentoriis velaria aptabat, pars ligna ad ignem et pineos ramos ad cubilia secabat, alii aquam glaciemue coquis comportabant. Canibus quoque pabulum dabatur. Hoc illis praecipuum diei gaudium erat; iucundum tamen erat, post piscem consumptum, vna fere hora inter alios canes otiari, quorum plus quam centum in eo agmine erant.

Inter eos non pauci erant qui ferocissime pugnabant; sed Buck tribus proeliis cum ferocissimis canibus commissis victor discessit atque ceteris imperium suum imposuit: vbi pilos erigebat ac dentes ostendebat, illi de via discedebant.

Nihil fortasse Buck iucundius erat quam prope ignem accumbere, posterioribus cruribus corpori subductis, anterioribus porrectis, capite erecto, dum oculis somniculosis flammas contemplabatur. Aliquando recordabatur amplae domus iudicis Miller in aprica valle Sanctae Clarae, piscinae caemento exstructae, caniculae Mexicanae Ysabel, quae pilo carebat, atque caniculi Iaponici Toots, cui rostrum breue erat; saepius tamen eius menti redibant homo rubra tunica indutus, mors Curly, immane cum Spitz certamen, bonaque cibaria quibus vescebatur vel vesci desiderabat.

Nec tamen patriae desiderio angebatur. Regio illa solis iam longinqua ac paene oblita erat, nec eiusmodi recordationes animum eius commouebant. Multo plus poterant memoriae hereditate traditae, quibus res numquam antea visas tamquam olim cognitas agnoscebat; naturales illi impetus, qui nihil aliud erant nisi memoriae auorum in mores conuersae, postea sopiti, nunc in ipso rursus excitabantur et ad vitam reuocabantur.

Interdum, dum ibi prope ignem contractus iaceret ac flammas somnolentis oculis intueretur, videbatur sibi alium prorsus ignem spectare; atque ad eum ignem non coquum illum mixtae stirpis, sed hominem alium et longe dissimilem cernebat. Huius breuiora erant crura, longiores bracchia; musculi tenues ac nodosi potius quam pleni ac teretes. Capilli eius longi et horridi in nodos coibant; caput, a regione oculorum sub capillis retrorsum inclinatum, apparebat.

Voces quasdam insolitas edebat; tenebras autem vehementer metuere videbatur, in quas perpetuo prospiciebat, manu, quae inter genu et pedem

dependebat, fustem tenens, cui saxum magnum ad alterum caput adligauerat. Fere nudus erat; pellis dilacerata atque igne adusta partem dorsi tegebat; ipsum vero corpus pilis abundabat. In nonnullis locis, per pectus vmerosque et exteriores brachiorum femorumque partes, pili quasi in densum vellus coaluerant.

Non recta statura incedebat, sed corpore ab inguinibus in anteriorem partem inclinato, cruribus in genibus flexis. Mira quaedam in corpore eius vis erat saliendi atque resilendi, paene felina, simul summa vigilia ac celeritas hominis qui siue quae cerneret siue quae laterent perpetuo formidaret.

Aliquando idem hirsutus homo capite inter crura demisso ad ignem residebat et dormiebat; tum cubitos genibus imponebat, manus supra caput inter se iungens, quasi bracchiis villosis pluuiam arcere vellet. Vltra illum ignem, in tenebris vndique diffusis, Buck plurimas quasi prunas micantes conspiciebat, binas et semper binas; oculos esse magnarum ferarum rapacium intellegebat. Corporum earum fragorem per virgulta discurrentium audiebat, variosque strepitus quos noctu emittebant.

Sic apud ripam fluminis Iuconis somnians atque semiapertis oculis ignem languide contemplans, cum imagines sonitusque illius alterius saeculi in animo apparerent, sentiebat pilos a tergo per vmeros vsque ad ceruicem horrere; tum suppressa voce querebatur aut leniter fremere incipiebat, donec coquus mixtae stirpis ei inclamaret: «Heus tu, Buck, expergiscere!» Tum repente mundus ille alter euanescebat, verus hic mundus ante oculos redibat; Buck surgebat, oscitabat, membra distendebat, quasi e somno excitatus.

Iter illud arduum erat; litteris tabellariis onerati canes labore nimio consumebantur. Cum Dawson peruenissent, pondere multum deminuti et viribus exhausti erant; septem saltem aut decem dierum quietem meruerant. At post biduum e ripa fluminis Iuconis prope praesidium rursus descenderunt, epistulis ad regiones externas ferendis onerati. Canes fessi erant, aurigae murmurabant; quod vt peius esset, singulis diebus nix cadebat.

Hinc iter molle sub pedibus fiebat; hinc soleae trahae difficilius labebantur, canibusque onus difficilius trahebatur. Aurigae tamen aequitate vtebantur atque pro viribus animalibus consulebant.

Singulis noctibus canes primi curabantur; illis cibus ante homines dabatur, neque quisquam pallium quo dormiebat petebat priusquam pedibus canum suorum diligenter consuluisset. Nihilominus vires illorum

languescebant. Ab initio hiemis iam mille octingenta miliaria Anglica confecerant, traheas per totam illam viam infinita lassitudine ducentes; ac tam longum iter etiam firmissima corpora debilitare necesse est. Buck labori resistebat, socios ad opera cogebat ac disciplinam seruabat, sed ipse quoque valde fatigatus erat.

Billee singulis noctibus dormiens eiulare et queri solebat; Joe solito tetrior erat, Sol-leks vero, siue ad latus caecum siue ad alterum accederes, neminem propius admittebat.

Grauissime autem Daue laborabat. Occultum quiddam mali interius eum vexabat. Tristior atque asperior fiebat; vbi castra posita erant, confestim ad cubile suum concedebat ibique cibum ab auriga accipiebat. Cum semel loris solutus procubuisset, non ante mane, cum canes iterum iungerentur, surgebat. Interdum, dum traham trahebat, si repente subsistens traha eum vehementer quateret aut initio trahendi magnis viribus niteretur, dolore clamabat. Auriga eum explorauit, sed causam reperire non potuit.

Omnes aurigae de casu eius solliciti erant. Inter cenandum, et dum vltimas ante somnum fistulas fumarent, de eo colloquebantur; nocte quadam etiam consilium inter se habuerunt. Daue e cubili ad ignem productus est; hinc inde pressus atque digitis temptatus est, donec saepe dolore exclamauit. Apparebat vitium quoddam intra corpus latere; nullum tamen os fractum inuenire poterant, nec quid accidisset intellegere.

Cum ad locum Cassiar Bar appellatum venissent, adeo debilitatus erat vt inter trahendum identidem concideret. Auriga mixtae stirpis consistere iussit, Daue loris exuit, Sol-leks vero, canem proximis loris iunctum, ad ipsam traham admouit. Voluit enim Daue quietem concedere, vt liber post traham curreret. Ille tamen, quamuis aegrotus, amotionem indignissime tulit; dum lora soluebantur, gemitus atque fremitus edebat, et, cum Sol-leks in eo loco conspiceret quem ipse tam diu tenuerat atque in quo tam diu laborauerat, quasi fracto corde eiulabat.

Tam carus enim erat illi labor trahae atque itineris honor, vt, quamquam morti iam proximus, ferre non posset alium canem in suis operibus succedere.

Vbi traha profecta est, Daue per niuem mollem iuxta viam tritam se volutabat; dentibus in Sol-leks impetum faciebat, in eum impingebat atque ad alteram viae partem in niuem altam expellere temptabat; modo inter eius lora irrumpere, modo inter ipsum et traham se inferre conabatur, simul indesinenter dolore et maerore querens, latrans, eiulans.

Auriga flagello eum arcere temptauit; Daue autem verbera aspernatus est, nec vir animum inducere potuit vt acrius feriret.

Daue in via trita post traham placide currere recusauit, vbi progredi facile erat; sed in niuibus altis iuxta viam laboriose volutans sequebatur, vbi difficillime ibatur, donec viribus defecit. Tum concidit ibique iacuit, longo luctuosoque vlulatu querens, dum series traharum praeterlabitur niuem versans.

Extrema vi collecta titubans agmen secutus est, donec iterum trahae constitissent; tum prope eas nix alte cumulata transgressus ad suam traham peruenit, ibique iuxta Sol-leks stetit. Eius auriga paululum substitit, vt ab auriga post se veniente ignem ad fistulam fumariam accipi posset. Tum regressus canibus proficisci imperauit. Illi incredibili quadam facilitate se in viam dederunt, capita trepide verterunt, ac stupentes consisterunt. Ipse auriga obstupuit: traha ne paululum quidem processerat.

Sodales conuocauit vt rem ipsi viderent: Daue enim vtrumque e loris quibus Sol-leks alligabatur dentibus disruperat, et ante ipsam traham in loco suo solito stabat.

Oculis suppliciter orabat vt ibi manere sibi liceret. Auriga anceps haerebat. Socii eius narrabant canem interdum dolore animi perire posse, si a labore prohiberetur quo interficeretur; exempla commemorabant canum senectute vel vulneribus confectorum, qui e loris sublati maerore perierant. Dicebant etiam, cum Daue vtique moriturus esset, misericordiae esse eum in suis loris mori sinere, animo quieto atque contento.

Ita rursus iunctus est, et superbus quasi pristinis viribus trahebat, quamquam non semel dolore interiore inuitus exclamauit. Saepius concidit atque loris tractus est; semel ipsa traha in eum prouecta est, adeo vt ex eo tempore altero pede posteriore claudicaret.

Tamen vsque ad castra perstitit, vbi auriga ei prope ignem cubile parauit. Mane tam imbecillus repertus est vt iter facere non posset. Cum iugandi tempus adesset, ad aurigam repere conatus est; membris tremore quassatis vix in pedes surrexit, titubauit, cecidit. Tum ad locum vbi ceteris canibus lora imponebantur lente serpebat: pedes anteriores porrigebat, totum deinde corpus quasi contracto impetu post se trahebat; mox rursus pedes promouebat et corpus paucis digitis propius adducebat.

Vires prorsus eum destituerunt; postremum quod socii eius viderunt hoc fuit: Daue in niue iacens, grauiter anhelans, ac desiderio eorum qui abibant quasi cruciatus. Audiebant tamen eum maeste vlulare, donec

arborum iuxta flumen crescentium tractus eum conspectui eorum subduxit.

Hic agmen constitit. Auriga ille mixtae Scotorum et indigenarum stirpis lente in castra nuper relicta regressus est. Omnes viri conticuerunt. Subito sclopeti reuoluentis fragor auditus est. Vir celeriter rediit. Tum flagella crepuerunt, tintinnabula laete sonuerunt, trahae per viam niuem euerterunt; sed Buck intellexerat, vniuersi quoque canes intellexerant, quid post illum arborum ad ripam crescentium tractum factum esset.

CAPVT V · LABOR IVGI ET ITINERIS

Tricesimo a discessu ex Dawson die agmen tabellarium ad mare rediens, Buck sociisque eius praeuntibus, Skaguay peruenit. Miseranda erat canum condicio: laboribus confecti atque ad vltimam maciem redacti erant. Pondus Buck, quod centum quadraginta librarum fuerat, ad centum quindecim deminutum erat. Ceteri canes, quamquam leuioris corporis, pro sua quisque magnitudine etiam plus amiserant. Pike, ille veterator qui per vitam fraudibus plenam saepe crus laesum simulauerat, nunc vere claudicabat.

Sol-leks quoque pede claudicabat, Dub autem scapula violenter extorta laborabat.

Omnibus pedes atrociter dolebant. Nihil iam in incessu alacritatis, nihil pristini illius impetus resilentis supererat. Pedes grauiter in viam deponebant, ita vt corpora concuterentur ac totius diei labor duplicaretur. Nulla eos premebat aegritudo praeter incredibilem defatigationem. Neque ea lassitudo erat quae ex breui sed nimia contentione nascitur et paucis horis quietis depellitur, sed quae ex viribus per menses multos continenter et paulatim exhaustis nascitur.

Nulla iam facultas vires recuperandi, nullum virium subsidium supererat. Omnia consumpta erant, vsque ad minimam particulam. Omnis musculus, omnis fibra, quaeque minima corporis particula lassitudine oppressa erat, omnino oppressa. Nec sine causa: quinque nondum mensibus exactis duo milia et quingenta miliaria Anglica confecerant; inter postrema autem mille octingenta miliaria Anglica quinque tantum dies quietis habuerant. Skaguay cum attigissent, vix iam pedibus consistere videbantur.

Vix lora quibus iuncti erant intendere poterant; in descensibus aegre effugiebant ne traha ipsos impelleret.

«Age, procedite, miselli, quibus pedes tam dolent», eos hortabatur auriga, dum per viam praecipuam Skaguay vacillantes procedunt. «Hoc

postremum est. Deinde diu, diu quiescemus. Auditisne? Certe; diutissime quiescemus.»

Aurigae longam moram sibi certo pollicebantur. Ipsi mille ducenta miliaria Anglica duobus tantum quietis diebus confecerant, ac ratione et aequitate postulantibus spatium otii meruerant. Sed tot homines in Clondicam cucurrerant, tot autem sponsae, vxores propinquique remanserant, vt litterarum moles Alpium instar in immensum cresceret; aderant praeterea mandata publica.

Noui canum greges e regione sinus Hudsonici aduecti locum eorum, qui itinere iam fungi non poterant, occupaturi erant. Inutiles illi dimittendi erant; cum autem canes prae pecunia parui penderent, venum dari iussi sunt.

Tres dies elapsi sunt, quibus Buck et socii quantum viribus defecissent plenius senserunt. Quarto deinde die mane duo viri ex Ciuitatibus Foederatis venientes omnes, cum loris iugisque, vilissimo pretio emerunt. Alter alterum Hal, alter Carolum appellabat. Carolus vir mediae aetatis erat, colore cutis subclariore, oculis imbecillis atque vmidis, mystace ferociter in vtramque partem sursum recuruato, qui labri mollis ac dependentis, quod tegebat, infirmitati quasi mendacium obiciebat.

Hal autem adulescens vndeuiginti aut viginti annorum erat; ingens sclopetum volubili tympano, fabricae Colt, et culter venatorius in cingulo pendebant, quod glandibus missilibus vndique horrebat. Illud cingulum in eo maxime eminebat: palam indicabat quam rudis esset et rerum imperitus, idque supra omnem sermonis modum. Vtrumque hominem ibi plane alieno loco versari apparebat; cur autem tales homines in septentrionales regiones se coniecissent, in rebus est quas humana mens comprehendere vix potest.

Buck de pretio disputari audiuit, pecuniam ab emptore ad procuratorem rei publicae transferri vidit, intellexitque aurigam illum mixtae Scotorum et indigenarum stirpis ceterosque tabellariorum aurigas, sicut antea Perrault, Franciscum atque alios, e vita sua discedere. Cum ipse et socii ad castra nouorum dominorum compulsi essent, omnia negligenter ac sordide comparata conspexit: tentorium dimidiatim erectum, vasa minime lota, reliqua passim dispersa. Vidit etiam feminam, quam viri Mercedes vocabant.

Vxor Caroli et soror Hal erat: pulchra sane familia!

Buck trepidus spectabat dum tentorium deponere atque traham onerare parabant. Multa quidem moliebantur, sed nulla in re ordinem aut peritiam

adhibebant. Tentorium in tam ineptum fascem conuolutum est vt ter quam oporteret maior esset. Vasa stannea sordida recondita sunt. Mercedes inter viros assidue volitabat, eis impedimento erat et monita, querellas consiliaque sine fine effundebat.

Cum saccum vestimentorum in anteriori trahae parte posuissent, iussit ad posteriorem transferri; cum vero illuc transtulissent et duobus aliis fascibus texissent, res aliquas omissas reperit, quas nullo alio loco quam in ipso illo sacco contineri posse contendit. Itaque onera rursus deposuerunt.

Tres viri e vicino tentorio progressi adstiterunt, subridentes inter seque oculis significantes.

«Iam satis graue onus habetis», inquit eorum vnus; «neque me alienis vestris negotiis immiscere decet. Sed, si me audiretis, istud tentorium vobiscum non portaretis.»

«Ne cogitari quidem potest!» exclamauit Mercedes, manus delicate ad caelum attollens. «Quomodo tandem sine tentorio viuere possem?»

«Iam ver est; frigus amplius non rediturum est», respondit ille.

At illa pertinaciter caput quassauit; Carolus igitur et Hal cetera minutiora in summum onerum aceruum imposuerunt.

«Putatisne hoc stare posse, dum vehitur?» quaesiuit ex spectantibus quidam.

«Cur non possit?» Carolus paulo asperius rettulit.

«Bene, bene; recte omnia», ille placide et festinanter respondit. «Tantum quaerebam. Mihi quidem videbatur nimium ponderis in summa traha positum esse.»

Carolus auersus loramenta quantum potuit constrinxit; id autem quam pessime fecit.

«Et canes scilicet totum diem tantum onus post se trahere poterunt», alter ex viris inquit.

«Sine dubio», Hal frigida vrbanitate respondit, altera manu temonem dirigendi prehendens, altera flagellum iactans. «Pergite!» inclamauit. «Age, procedite!»

Canes in pectoralia loramenta se coniecerunt, paulisper omnibus viribus conati sunt, deinde destiterunt: traham mouere non poterant.

«O segnia animalia, iam vobis ostendam!» clamauit Hal flagellum in eos vibrare parans.

Sed Mercedes intercessit: «O Hal, id facere non debes!» exclamans flagellum arripuit eique eripuit. «Miselli, tam cari sunt! Promitte mihi per

totum reliquum iter te illis saeuire non ausurum; alioquin ne vnum quidem gradum vlterius ibo.»

«Quam praeclare tu de canibus iudicas!» frater irrisit. «Velim me meis consiliis vti sinas. Segnes sunt, inquam; neque quidquam ab eis impetrabis, nisi verberaueris. Sic enim fieri solet. Quemlibet interroga; vel hos viros interroga.»

Mercedes illos supplex intuita est; in formoso eius vultu incredibilis doloris alieni detestatio apparebat.

«Imbecilles sunt, si verum scire cupis», respondit vnus. «Omnino exhausti: id totum est. Quiete indigent.»

«Valeat ista quies!» Hal, labris adhuc imberbibus, exsecratus est. Mercedes autem ob turpe verbum maerens «O!» exclamauit.

Sed femina suorum partium perquam studiosa statim fratrem defendit. «Hunc hominem neglege», significanter dixit. «Tu canes nostros regis, et fac quod tibi commodissimum videtur.»

Hal rursus flagello canes cecidit. Illi pectoralibus loris obnixi, pedibus in niuem duratam infixis, humillime sese demittentes, totas vires contulerunt. Traha immota velut anchora haerebat. Bis frustra conati anhelantes constiterunt. Flagellum immaniter sibilabat, cum Mercedes iterum intercessit; lacrimis in oculis, ante Buck genibus procubuit eique brachia circum collum iniecit.

«O miselli, miselli!» miserans exclamauit. «Cur non fortius trahitis? Ita certe non vapularetis.» Buck eam non amabat; sed tanta miseria confectus erat vt repugnare nequiret, id quoque inter labores miserabiles diei numerans.

Vnus e spectatoribus, qui dentes constringebat ne irae suae vocem daret, tandem locutus est.

«Quid vobis accidat, prorsus non curo», inquit; «sed propter canes vnum hoc monere volo: multum iis proderitis, si traham e niue soluetis. Soleae glacie adstrictae sunt. Incumbite in temonem huc illucque toto corpore, donec eas liberas feceritis.»

Tertio conati sunt; hac tamen vice Hal monito obsecutus soleas a niue, cui adgelatae erant, auulsit. Traha nimio onere grauis atque ad gubernandum inepta tandem processit, Buck sociique inter assidua flagellorum verbera summa vi nitentes. Sexaginta fere passibus Romanis porro via flectebatur et praecipiti cliuo in viam vrbis maximam descendebat. Vir vsu peritus opus fuisset, qui traham summo pondere instabilem erectam contineret; Hal autem eius artis prorsus ignarus erat.

In flexu traha in latus prolapsa est, et dimidia onerum pars vinculis male constrictis effusa. Canes tamen non constiterunt: traham iam leuiorem, in latus iacentem, post se saltu traxerunt. Indignatio eos agitabat ob iniurias acceptas atque iniustum pondus. Buck ira ardebat; in cursum erupit, cetera turba ducem secuta est. Hal «State! State!» frustra clamauit; canes non paruerunt. Ipse pedibus impeditis procubuit atque tractus est.

Traha euersa super corpus eius stridens delapsa est, canes autem tota via vrbis praecipites concurrerunt, omnibus Skaguay incolis iucundum spectaculum praebentes, dum reliquum apparatum per viam publicam dispergunt.

Ciues misericordia moti canes retinuerunt et res disiectas collegerunt; consilia etiam dederunt. Si vmquam Dawson peruenire vellent, dimidium oneris abiciendum et numerum canum duplicandum esse. Hal, soror eius et affinis ingrati auribus haec acceperunt; tentorio deinde posito supellectilem explorauerunt. Cibaria in vasculis metallicis conseruata protulerunt, quibus inspectis viri riserunt: in tanto itinere eiusmodi epularum copiam habere somnii potius quam rei erat. «Stragula quantum hospitio satis esset!» dixit vnus ex irridentibus, qui eos tamen adiuuabant.

«Etiam dimidia istorum nimia sunt; abicite. Tentorium illud, omniaque vasa proicite: quis tandem ea loturus est? Di boni, num existimatis vos in raeda ferrea Pullmanica laute instructa iter facere?»

Ita pertinaciter inutilia remouebantur. Mercedes flebat, cum sacci vestium humi effusi essent atque singulae res abicerentur. In vniuersum flebat, tum pro vnaquaque re peculiari lacrimas fundebat. Manibus circa genua consertis, prae dolore vltro citroque se iactabat. Ne vnius quidem digiti spatium processuram se affirmauit, etiamsi duodecim Caroli rogarent.

Omnes deos hominesque obtestata, tandem lacrimas abstersit et vestimenta etiam plane necessaria abicere coepit. Tum ardore remouendi accensa, postquam de suis rebus disposuisset, ad virorum suorum sarcinas conuersa eas quasi procella vastauit.

Hoc acto, quamuis dimidium apparatus ablatum esset, moles tamen adhuc ingens supererat. Carolus et Hal vespere profecti sex canes e regionibus australibus aduectos emerunt. Hi cum sex canibus veteris agminis et duobus, Teek et Koona, qui ad Cataractas Rink in itinere illo summa celeritate facto comparati erant, quattuordecim canum turmam effecerunt. Sed sex canes noui, quamuis post aduectum aliquatenus labori adsuefacti, parum idonei erant.

Tres erant canes venatici breuibus pilis qui auibus indicandis adhibentur; quartus canis ex genere Terrae Nouae erat; duo reliqui incerti generis mixti erant. Noui isti nihil prorsus scire videbantur. Buck ceterique eos fastidiebant; ille quidem cito docuit quem locum tenerent et quid facere non liceret, at quid agendum esset docere non poterat. Neque iugo neque itineri assuescere volebant.

Exceptis duobus mixti generis canibus, ceteros saeua et insolita rerum condicio, in qua se subito inuenerant, et iniuriae acceptae ita turbauerant vt animos prostratos haberent. In duobus vero mixtis nihil animi omnino supererat; ossa tantum in eis frangi poterant.

Cum nouis canibus desperatis atque abiectis, veteribus autem itinere duorum milium quingentorum miliariorum Anglicorum fere continuo exhaustis, res pessime videbantur se habere. At duo viri bene animati erant, quin etiam gloriabantur: splendide rem agebant, quattuordecim canibus vtentes. Alias trahas trans iugum montis Dawson versus proficiscentes et inde redeuntes viderant; nullam tamen vmquam quattuordecim canibus tractam.

Ea est itinerum per septentriones condicio, vt quattuordecim canes vnam traham trahere non debeant: traha enim vna non potest satis cibi omnibus quattuordecim vehere. Sed hoc Carolus et Hal ignorabant. Itineris rationem stilo subduxerant: tantum cibi cuique cani, tot canes, tot dies; quod erat demonstrandum. Mercedes super humeros eorum prospiciens capite annuebat quasi omnia plane intellegeret. Quam simplex videbatur!

Postero die iam prouecto Buck longum agmen per viam vrbis duxit. Neque in eo neque in sociis eius vlla alacritas erat, nullus impetus; itinere coepto iam grauiter lassabantur. Quater spatium inter litora maritima et Dawson confecerat; nunc eandem viam defessus rursus ingredi debere cogitans acerbitate implebatur. Neque ipse neque quisquam e canibus labori animum addebat. Noui timidi atque perterriti erant; veteres dominis suis diffidebant.

Buck obscure sentiebat nec duobus illis viris nec feminae fidem posse haberi. Nihil agere sciebant; diebus progredientibus apparebat ne discere quidem posse. In omnibus neglegentes erant, sine vllo ordine, sine disciplina. Dimidiam noctem insumebant, vt castra sordide ponerent, dimidium mane, vt eadem tollerent et traham tam imperite onerent, vt postea per diem saepe sistere et onera denuo componere cogerentur.

Aliquot diebus ne decem quidem miliaria Anglica conficiebant; aliis omnino proficisci non poterant. Ne vno quidem die dimidiam partem itineris perfecerunt quod viri in calculis cibi canini quotidie conficiendum esse posuerant.

Necesse igitur erat cibum canibus defuturum; sed id ipsi maturauerunt, principio plus quam par erat largiendo, vt dies subinde accederet quo parum dare cogerentur. Canes e regionibus australibus aduecti, quorum corpora numquam diuturna fame ita erant exercita, vt ex paruo cibo plurimum alimenti caperent, inexplebili appetitu laborabant. Cum autem etiam veteres canes trahentes imbecilles essent, Hal ratus est solitam portionem nimis paruam esse; eam duplicauit.

Quin Mercedes, cum lacrimis in pulchris oculis atque voce tremente fratrem ad maiorem cibum dandum flectere non potuisset, occulte e saccis pisces surripiebat eosque canibus clam praebebat. Non cibo autem Buck ceterique septentrionales canes indigebant, sed quiete. Et quamquam tarde procedebant, graue onus quod trahebant reliquas vires atrociter hauriebat.

Deinde cibum nimis parce distribuere coeperunt. Hal quodam die animaduertit dimidiam iam partem pabuli consumptam esse, cum vix quarta itineris pars confecta esset; nihil praeterea cibi neque pecunia neque precibus comparari posse. Itaque etiam consuetam portionem minuit et maiorem cotidie viam exigere conatus est. Soror et affinis idem volebant; sed nimia onerum grauitate atque sua ipsorum inscitia impediebantur.

Canibus minus cibi dare facile erat; vt autem celerius progrederentur efficere non poterant. Cum ipsi propter suam socordiam mane serius proficiscerentur, nec diutius per diem iter facere valebant. Nec solum canes exercere nesciebant: ne se ipsos quidem ad laborem aptare poterant.

Primus mortuus est Dub. Pauper ille fur ineptus, qui semper in ipso furto deprehensus poenas dabat, fideliter tamen semper operam praestiterat. Scapula distorta, quae neque medicamentis curata neque quiete leuata erat, magis magisque laedebatur; tandem Hal magno illo sclopeto Colt eum necauit. In ea regione dici solet canem australem, si tantum quantum canis septentrionalis edat, fame perire. Itaque sex canes australes sub Buck duce, cum dimidiam tantum portionem acciperent, aliter quam morte vitam finire non poterant.

Canis Terrae Nouae primus periit; eum secuti sunt tres venatici breuibus pilis; mixti duo pertinacius vitae adhaerebant, sed postremo etiam ipsi exstincti sunt.

Iam tum omnem comitatem humanitatemque vitae australis tres illi homines exuerant. Iter per terras arcticas, specie et fabularum amoenitate nudatum, tam durum eis factum erat vt neque viris neque feminae ferendum videretur. Mercedes pro canibus flere desiit, nimis occupata lacrimis pro se ipsa fundendis atque marito fratrique conuiciandis. Sola res erat, cui numquam nimis fatigati essent, lis atque contentio.

Irascibilitas e miseria eorum orta simul cum ipsa crescebat, eam duplicabat, deinde etiam superabat. Mira illa patientia itineris, quae hominibus laboribus asperis doloribusque exercitis contingit, si mites tamen in loquendo beneuolique in alios permanent, his duobus viris feminaeque non obtigit. Ne suspicabantur quidem talem patientiam esse.

Corporibus rigidi atque doloribus affecti erant: musculi, ossa, ipsa corda dolebant. Hinc in sermone acerbi facti sunt, et verba aspera mane omnium prima, nocte omnium postrema ex ore eorum cadebant.

Carolus et Hal, quotiens modo Mercedes occasionem daret, inter se iurgabantur. Vterque se plus quam aequam laboris partem ferre sibi persuadebat; vterque identidem id profitebatur. Mercedes modo marito, modo fratri fauebat. Ita domus pulcherrimo illo sine fine certamine replebatur.

Si quaestio orta erat vter ligna pauca ad ignem secaret, quae ad Carolum Halque solos pertinebat, mox totam cognationem, patres matres patruos auunculos consobrinosque, homines multa milia passuum absentes, quin etiam quosdam iam mortuos, in litem trahebant.

Quid sententiae Hal de artibus, aut quales fabulas scaenicas auunculus eius de conuictibus hominum scripsisset, ad pauca ligna concidenda pertinerent nemo intelligere poterat; tamen ad ea res tam facile diuertebat quam ad opiniones Caroli de re publica.

Cur autem lingua sororis Caroli, quae aliorum sermones ad alios deferre solebat, ad ignem apud flumen Iuconem excitandum vllo modo pertineret, sola Mercedes intellegere videbatur, quae multas de hac re sententias effudit, nec pauciora de aliis moribus familiae mariti sibi maxime molestis. Interea ignis nondum accensus erat, tentorium vix dimidium positum, canibus cibus nondum datus.

Mercedes propriam quandam querelam alebat: sexum suum iniuria affici querebatur. Pulchra erat et tenera, omnique vita comitate virili tractata. Nunc vero a marito fratreque nihilo fere humaniter habebatur. Ipsa se imbecillam praebere consueuerat, illi autem ob eam rem querebantur. Cum eam ipsam facultatem, quam velut proprium mulieris priuilegium

vindicabat, vitio verterent, vitam eorum intolerabilem reddidit. Canum iam nulla cura habita, quia laboribus et doloribus confecta erat, in traha vehi pertinaciter volebat.

Erat pulchra mollisque, sed centum viginti librarum pondere grauabat traham: quasi postrema illa stipula, qua nimium iam onus cumulatur. Per dies aliquot vehebatur, donec canes sub iugis conciderent et traha consisteret. Carolus et Hal eam orabant vt descenderet pedibusque iret, supplicabant atque obsecrabant; illa autem flebat et de saeuitia eorum ad caelum querebatur.

Semel eam vi de traha sustulerunt. Id numquam iterauerunt. Nam more puellae deliciis corruptae crura remisit et in media via consedit. Viri iter prosecuti sunt; illa non mota est. Tribus milibus passuum Anglicorum confectis, onera de traha deposuerunt, regressique eam vi rursus in traham sustulerunt.

Tanta ipsos miseria torquebat vt doloribus animalium duri atque immisericordes fierent. Hal hanc sententiam habebat, quam in alios exercebat: duritiam labore atque dolore esse comparandam. Eam primum sorori et affini praedicauerat; cum apud eos nihil profecisset, in canes fuste inculcabat. Ad locum Quinque Digiti dictum cibus caninus prorsus defecit; anus indigena dentibus carens obtulit se paucas libras equinae pellis congelatae pro sclopeto illo Colt commutaturam, quod iuxta magnum cultrum venatorium ad femur Hal pendebat.

Miserrimum ciborum vicarium erat illa pellis, quam pecuarii sex mensibus ante ex equis macie confectis detraxerant. Glacie concreta ferreis laminis zinco obductis duritie similis erat; cum vero canis eam in ventrem vix detrudisset, liquefacta in tenues coriaceasque fibras, vix quicquam nutrimenti praebentes, soluebatur, vna cum breui pilo in massam coeunte, quae viscera irritabat nec concoqui poterat.

Inter haec Buck ante ceteros velut per somnum terribilem vacillabat. Trahebat quamdiu poterat; cum vero iam non posset, procumbebat, nec resurgebat, nisi cum flagelli aut fustis ictibus excitaretur. Omnis vigor et nitor e specioso eius vellere euanuerant; pili laxi et sordidi pendebant aut sanguine arido concreti erant, vbi fustis Hal corpus eius contuderat.

Musculi ita tabuerant vt nihil praeter nodosas fibras restaret, omnis caro mollior euanuerat; singulae costae omniaque ossa sub pelle laxa atque inanitate plicata manifeste cernebantur. Miseranda sane res erat, sed cor Buck frangi non poterat; id vir ille veste rubra indutus iam probauerat.

Quae Buck patiebatur, eadem socii eius patiebantur. Ossa tantum ambulantia videbantur, septem omnes, Buck incluso. Dolore nimio obduruerant, ita vt nec flagelli morsum nec fustis ictum iam proprie sentirent. Dolor verberum hebes ac remotus erat; similiter quidquid oculis aspiciebant aut auribus audiebant quasi procul et obscure accipiebant. Ne dimidiam quidem, ne quartam quidem vitae partem retinere videbantur; nihil erant nisi septem ossium sacci, in quibus scintillae vitae exiliter micabant.

Cum iter sisteretur, sub loris vt mortui concidebant; scintilla languere, pallescere, paene extingui videbatur. Cum autem fustis aut flagellum in eos incideret, infirma lux iterum vacillabat, et aegre in pedes erecti vlterius titubabant.

Venit dies cum Billee, mitis ille canis, concidit nec iam surgere potuit. Hal, qui sclopetum suum commutauerat, securim arripuit et, Billee sub loris iacente, caput eius percussit; tum cadauer a vinculis exsecuit atque in latus traxit. Buck ceterique viderunt et intellexerunt eundem exitum sibi iam imminere.

Postridie Koona periit; quinque tantum supererant: Joe, iam nimis fessus vt vllam feritatem ostenderet; Pike, claudus et aegre gradiens, vix conscius sui nec satis mentis compos vt adhuc se aegrotum simularet; Solleks vno oculo, adhuc labori iugi itinerisque fidelis, tristis quod vires ad trahendum paene deerant; Teek, qui ea hieme minus ceteris itineris confecerat et nunc, quod validior esset, acrius verberabatur; et Buck, qui adhuc princeps agminis erat, nec tamen disciplinam tuebatur aut tueri iam conabatur, prae imbecillitate saepe caecus, viam autem tenui eius specie atque incerto pedum sensu sequebatur.

Ver erat pulcherrimum, sed neque canes neque homines id animaduertebant. Cotidie sol maturius oriebatur, serius occidebat. Iam tertia hora matutina dilucebat, crepusculum autem vsque ad nonam noctis manebat. Per totum longissimum diem sol lucebat. Sollemne hiemis silentium, quasi vmbrarum, ingenti veris susurro cedebat, quo vita experrecta se nuntiabat. Is sonitus ex omni terra oriebatur, plenus gaudio viuentium.

A rebus proueniebat quae iterum viuebant atque mouebantur, cum per longos menses gelu correptae velut mortuae immobilesque iacuissent. Succus per pinos ascendebat; salices populi tremulae nouos gemmas rumpebant; frutices vitesque viridi veste rursus tegebantur. Nocte grylli canebant, interdiu omnia repentia serpentiaque in apricum fremitu

prorepere coeperant. Perdices in siluis voce graui resonabant, pici autem rostra in arboribus pulsabant.

Sciuri garriebant, aues canebant, supra capita anseres aliaeque aues siluestres a meridie migrantes cuneis prudenter compositis caelum sonitu secabant.

Omnibus e collibus aquae liquescentis riuuli labebantur, quasi concentus fontium occultorum. Omnia soluebantur, flectebantur, dissiliebant. Flumen Iucon, glacie constrictum, vincula rumpere conabatur. Aqua subter glaciem exedebat, sol desuper; hiatus aquae aperiebantur, rimae subito ortae in partes distrahebantur, et tenues glaciei crustae totae in flumen decidebant.

Inter hunc omnem vitae expergiscentis strepitum, fragorem motumque, sub ardente sole et inter ventos suauiter suspirantes, duo viri, mulier et canes septentrionales, velut viatores ad mortem euntes, aegre vacillabant.

Canibus passim cadentibus, Mercedes flente et in traha sedente, Hal sine effectu iurante, Carolo oculis maestis et vmidis prospiciente, ad castra Ioannis Thornton ad ostium Fluminis Albi tandem titubantes peruenerunt. Cum substitissent, canes subito corruerunt velut vno ictu mortui. Mercedes lacrimas tersit et Ioannem Thornton contemplata est. Carolus in trunco arboris ad requiescendum consedit, sed tanto corporis rigore tardissime et cum cura assedit. Hal pro omnibus locutus est.

Ioannes Thornton manubrium securis, ex virga betulina sibi factum, vltimis cultelli ictibus expoliebat. Dum materiam scalpebat, eos audiebat; paucis vocibus respondebat, et, si quis rogitabat, breue consilium dabat. Quales homines essent intellexerat, itaque consilia dabat, certe sciens monita sua neglectum iri.

«Supra nobis dixerunt viam glacie nitentem mox collapsuram esse, et satius fore vt aliquandiu consisteremus», dixit Hal, cum Thornton admonuisset ne per glaciem putrem iterum periculum facerent. «Dixerunt nos ad Flumen Album peruenire non posse; tamen ecce hic sumus.» Haec verba cum insolenti triumphi irrisione protulit.

«Verum dixerunt», Ioannes Thornton respondit. «Glacies quouis momento sub vobis frangi potest. Soli stulti, stultorum caeca fortuna seruati, huc peruenire potuistis. Aperte dico: ne pro vniuerso quidem auro Alascae ego corpus meum illi glaciei committerem.»

«Quia tu, opinor, stultus non es», inquit Hal. «Quidquid est, nos Dawson petemus.» Flagellum explicuit. «Surge, Buck! Heus! Surge! Progredimini!»

Thornton manubrium scalpere perrexit. Sciebat enim frustra esse inter stultum atque stultitiam eius intercedere; neque si duo aut tres stulti plures minusue essent, rerum vniuersarum ordinem mutari.

At canes iussi non surrexerunt. Iampridem eo miseriae peruenerant vt sine plagis excitari non possent. Flagellum huc illuc saeuissime micabat. Ioannes Thornton labra compressit. Sol-leks primus pedibus aegre se erexit, post eum Teek. Deinde Joe, dolore eiulans, surrexit. Pike laboriose surrexit: bis, cum iam fere staret, relapsus est, tertio demum conatu in pedes constitit. Buck nullum conatum fecit; tacitus eo loco, vbi procubuerat, iacebat.

Flagellum eum iterum atque iterum secabat; ille nec querebatur nec se mouendi conatum faciebat. Thornton saepius quasi verba facturus commotus est, sed tacuit. Oculi eius lacrimis maduerunt; cum verbera non cessarent, surrexit, et anceps huc illuc ambulabat.

Hoc primum erat tempus quo Buck obtemperare defecerat, quod ipsum satis erat vt Hal ira exardesceret. Flagellum abiecit et fustem solitum cepit. Buck autem nec sub grauiorum ictuum grandine se mouit. Vt socii, vix surgere poterat; sed, dissimilis sociis, constituerat omnino non surgere. Obscuro quodam futuro mali praesagio tenebatur. Quod praesagium iam tum, cum ad ripam accesserat, vehemens erat, nec postea eum reliquerat.

Tota die glaciem subtilem atque carie corruptam sub pedibus senserat; ideo aliquod exitium imminere sibi videbatur, illac porro super flumen, quo dominus eum agere nitebatur. Moueri recusauit. Tanta perpessus erat, tam prope mortem erat, vt ictus vix dolerent. Dum autem crebrius incidebant, scintilla vitae intus micare cessabat et paulatim decrescebat; paene extincta erat. Miro corporis stupore occupatus est. Velut ex longinquo animaduertebat se caedi.

Postremus quoque doloris sensus eum reliquit; nihil iam sentiebat, quamquam obscurus quidam sonitus fustis in corpus incidentis ad aures peruenieBat. Sed corpus illud suum esse iam non videbatur, tam longe ab eo remotum videbatur.

Tum subito, nullo dato signo, clamorem edens nullis verbis distinctum, sed bestiae rugitui similiorem, Ioannes Thornton in virum fuste armatum insiluit. Hal retrorsum est deiectus, quasi arbore praecipiti percussus.

Mercedes exclamauit. Carolus maesto vultu spectauit, vmidos oculos tersit, sed nimia membrorum rigiditate non surrexit.

Ioannes Thornton supra Buck stabat, omni contentione iram compescens, ita vt prae indignatione verba proferre non posset.

«Si istum canem denuo percusseris, te occidam», tandem voce suffocata dixit.

«Canis meus est», Hal respondit, sanguinem ab ore detergens dum propius redibat. «Ex via concede, alioquin male te accipiam. Dawson proficiscar.»

Thornton inter eum et Buck stabat, nec recessurum se esse significabat. Hal longum cultrum venatorium strinxit. Mercedes clamabat, flebat, ridebat, quasi omni animi potestate amissa. Thornton manubrio securis articulos digitorum Hal percussit, ita vt culter in terram caderet. Cum ille cultrum repetere niteretur, denuo manus eius manubrio percussit. Tum ipse se inclinauit, cultrum sustulit, duobusque ictibus lora Buck abscidit.

Hal iam vim pugnandi nullam habebat; praeterea sororem manibus, immo brachiis ambobus, sustinebat; Buck autem morti nimis propinquus erat vt ad traham trahendam vtilis foret. Paucis post momentis illi e ripa flumen descendentes profecti sunt. Buck sonitum audiuit atque capite leuato spectauit. Pike primus ducebat, Sol-leks vltimo loco prope traham iunctus erat, inter eos Joe et Teek. Omnes claudicantes vacillabant. Mercedes in traha onerata sedebat, Hal temonem gubernabat, Carolus a tergo titubabat.

Dum eos Buck intuebatur, Thornton iuxta eum genua flexit, manibus asperis sed benignis ossa eius diligenter contrectans vt ossa fracta quaereret. Cum nihil praeter plurimas contusiones et summam famem deprehendisset, traha iam ducentos septuaginta fere passus aberat. Vir canisque eam super glaciem lente prorepentem spectabant. Subito posteriorem trahae partem subsidere viderunt, velut in sulcum demissam, temonem autem cum Hal eo haerente sursum violenter rapi. Ad aures eorum clamor Mercedes peruenit.

Carolum se conuertere et vnum gradum ad fugiendum retro facere viderunt; tum ingens glaciei pars subito concidit, homines canesque e conspectu omnes perierunt. Nihil supererat nisi hiatus ingens. Fundus viae sub ipsis corruerat.

Ioannes Thornton et Buck inter se aspexerunt.

«O miser, miser!» Ioannes Thornton dixit; Buck autem manum eius lingua tetigit.

CAPVT VI · HOMINIS AMORE

Superiore Decembri Ioannes Thornton pedes gelu laeserat; tum socii, omnibus ad eius commoditatem comparatis, eum ibi reliquerant, vt conualesceret, ipsi contra fluminis cursum profecti, quo trabes serratas in ratem colligerent, quae Dawson deueheretur. Cum Buck e morte eripuisset, paulum adhuc claudicabat; sed calore in dies augescente etiam illa exigua claudicatio euanuit.

Ibi Buck per longos veris dies ad fluminis ripam recubans, fluentem aquam intuens, auium cantus naturaeque susurros otiosus audiens, vires paulatim recuperauit.

Grata sane quies est post tria milia miliariorum Anglicorum confecta; fatendum tamen est Buck, dum vulnera coalescerent, musculi crescerent, caro ossa rursus tegeret, aliquantum desidiosior factus esse. Ceterum omnes pari otio fruebantur, Buck et Ioannes Thornton et Skeet et Nig, ratem exspectantes qua Dawson descenderent. Skeet, canicula Hibernica e genere canum ad aucupium excultorum, Buck protinus amica facta est; qui tum morti proximus erat neque primis eius amicitiae signis resistere poterat.

Insita illi erat medicinae quasi quaedam sollertia, qualis in nonnullis canibus inuenitur: nam, vt feles mater catulos suos lingua abluit, sic illa vulnera Buck lambendo purgabat. Singulis matutinis horis, vbi ientaculum sumpserat, vltro sibi impositum officium exsequebatur, donec Buck eius curam non minus quam Thorntonis opperiri assueuit. Nig, aeque beneuolus sed minus blandus, canis erat ingens et niger, ex cane odoratum vestigante et cane ceruos venante mixto genere ortus, oculis quasi ridentibus atque animo inexhaustae benignitatis.

Miratus est Buck quod illi canes nullo in eum inuidiae sensu afficiebantur. Eandem, quae Ioanni Thorntoni inerat, benignitatem animi et liberalitatem participare videbantur. Cum vires Buck redirent, illi ad ludicra omnis generis certamina eum sollicitabant; quibus etiam Thornton ipse nonnumquam se admiscebat. Ita inter ludos et cursitationes

Buck ex morbo conualuit atque in nouam vitae condicionem transiit. Tum primum verum amorem, ardentem atque sincerum, sensit. Tale quiddam apud iudicem Miller in aprica valle Sanctae Clarae numquam expertus erat.

Cum filiis iudicis venabatur et longis itineribus ibat, tamquam socius communis operis; nepotibus eius tutor erat grauis ac paene superbus; cum iudice ipso necessitudine quadam digna et sollemni coniungebatur. Sed vt amore arderet, veneraretur, quasi mente alienaretur, hos sensus solus Ioannes Thornton in eo excitare potuerat.

Hic vir vitam eius seruauerat, quod ipsum haud paruum erat; praeterea talem se dominum praebebat, qualem optare posses. Alii homines canibus consulebant vel quia officium ita postulabat vel quia id ipsis expediebat; ille suos tamquam liberos proprios curabat, quia aliter facere natura sua non poterat. Nec ibi subsistebat: numquam blandam salutationem aut solacii verbum praetermittebat, et cum canibus diu considere colloquique, quod ipse nugas effundere dicebat, non minus sibi quam illis voluptati erat.

Solebat caput Buck manibus aliquanto durius comprehendere, suumque caput eius capiti admouere, eumque huc atque illuc quassare, interea conuiciis appellans quae Buck pro blandissimis nominibus accipiebat. Nihil illi gratius erat tali amplexu et iuramentis submissa voce prolatis; atque, quotiens huc illuc iactabatur, tantus animum eius gaudii impetus occupabat, vt cor ipsum e pectore excuti posse videretur.

Cum vero dimissus prosiluisset, ore quasi ridente, oculis omnia loquentibus, faucibus sonum nondum emissum trementibus, atque ita immotus consisteret, Thornton admiratione paene religiosa exclamare solebat: «Deus bone! Paene loqui potes!»

Habebat Buck singularem amoris significandi rationem, quae iniuriae similis erat. Saepe manum Thorntonis ore apprehendebat et dentibus tam vehementer premebat vt impressa dentium vestigia in carne aliquamdiu manerent. Quemadmodum Buck conuicia pro verbis amoris habebat, ita vir simulatum illum morsum pro blanditia interpretabatur.

Plerumque tamen amor Buck in tacita veneratione consistebat. Cum a Thorntone tangeretur aut alloqueretur, gaudio prope efferebatur, sed numquam ipse eiusmodi indicia petebat. Non vt Skeet, quae rostrum sub domini manum subicere et identidem impellere solebat donec mulceretur, neque vt Nig, qui grauiter incedens magnum caput in genu Thorntonis deponeret, Buck dominum procul venerari contentus erat.

Horas integras ad pedes Thorntonis iacebat, attentus atque erectis animi sensibus, in vultum eius suspiciens, eum fixis oculis contemplans

atque explorans, quidquid in facie vel leuissime mutaretur, quidquid ageret aut vultu significaret, summo studio persequens. Interdum paulo longius, ad latus vel post tergum, iacebat, corporis lineamenta et motus subinde factos contemplans.

Saepe tanta erat inter vtrumque tacita animorum coniunctio, vt intentus Buck obtutus Thorntonem caput vertere cogeret; tum vir aspectum reddens sine verbo eum intuebatur, caritate ex oculis eius non minus quam ex oculis Buck elucente.

Multo tempore postquam seruatus est Buck aegre patiebatur Thorntonem e conspectu abire. Ex quo ille e tabernaculo exibat vsque dum rediret, canis vestigiis eius haerebat. Nam domini qui breui tempore ei in septentrione praefuerant timorem iniecerant ne quis dominus perpetuo maneret. Verebatur ne Thornton quoque e vita sua euanesceret, sicut Perrault, Franciscus et auriga Scotici et indigenae generis euanuerant. Ne per quietem quidem nocturnam ab hoc timore liberabatur.

Tum somnum excutiens per frigus ad tentorii ostium tacitus reptabat, vbi stans spiritum dormientis domini auscultabat.

Quamquam tanta erat eius in Ioannem Thorntonem caritas, quae mansuetudinis et cultus humani vim quandam significare videbatur, tamen ferina natura, quam septentrionalis terra in eo excitauerat, adhuc vigebat. Fides et amor, quae inter tectum et focum nasci solent, illi erant; sed simul feritatem astutiamque retinebat. Ipse naturae ferae particeps, e solitudine ad ignem Thorntonis venerat, non quasi canis ex mollibus regionibus meridianis profectus, cui multis aetatum successionibus domestica disciplina naturam impressisset.

Propter vehementissimum in hunc virum amorem ab eo furari non poterat; at quidquid ab alio homine in quibuslibet aliis castris arripere poterat, nullo temporis momento cunctabatur, et tanta arte furabatur vt deprehendi non posset.

Faciem corpusque dentium multorum canum cicatrices signabant; nec minus ferociter quam antea, sed callidius, pugnabat. Skeet et Nig adeo miti erant ingenio vt lites non quaererent, praesertim cum ad Thorntonem pertinerent. Canis autem peregrinus, cuiuscumque generis aut virtutis esset, aut Buck principatum cito agnoscebat aut in certamine vitae cum formidabili aduersario versabatur. Buck enim misericordiam nesciebat.

Legem fustis et dentium penitus didicerat; opportunitatem nullam omittebat nec ab hoste, quem ad mortem impellere coeperat, recedebat. A Spitz et a praecipuis canibus certaminibus assuetis, qui in agminibus

publicis et tabellariorum erant, didicerat medium iter nullum esse. Aut vincere aut vinci necesse erat; misericordia autem infirmitatis indicium habebatur. In vita primaeua misericordia locum non habebat; pro metu accipiebatur, quo errore mors adducebatur.

Occidere aut occidi, edere aut edi, ea lex erat; huic legi ab vltima antiquitate traditae Buck parebat.

Antiquior ipse erat quam dies quos vixerat, quam spiritus quos duxerat. Praeterita praesentibus iungebat, atque aeternitas quae post tergum eius iacebat tanto quodam numero per ipsum pulsabat vt illius motu teneretur, sicut aestus maris et anni tempora suo ordine mouentur.

Ad focum Ioannis Thorntonis sedebat, canis lato pectore, dentibus albis et pilo longo; post tergum vero canum omnis generis, semiluporum luporumque ferorum vmbrae aderant, instantes atque instigantes, carnis qua vescebatur saporem vna gustantes, aquam quam bibebat vna sitientes, ventos simul odorantes, nemoris ferarum voces secum audientes atque interpretantes, affectus eius excitantes, actus gubernantes, cum eo cubantes et somniantes, immo vltra somnia eius progredientes atque ipsae materia somniorum factae.

Tam imperiose eum illae vmbrae vocabant, vt in dies hominum consuetudo atque ea quae homines ab eo postulabant longius ab animo eius discederent. In intimo nemore vox quaedam resonabat; quam quotiens audiebat, arcana quadam vi pectus ei concutiente atque alliciente, a foco et solo pedibus hominum circumtrito auersus in siluas penetrare et porro semper progredi cupiebat, nescius quo aut cur; neque tamen quaerebat quo aut cur, tantopere vox illa in profundo siluae imperabat.

At quotiens in solum siluestre molle intactumque et sub viridem vmbram peruenerat, amor Ioannis Thorntonis eum ad ignem retrahebat.

Solus Thornton eum retinebat. Reliqui homines pro nihilo erant. Viatores forte obuii eum laudare aut mulcere poterant; ille tamen frigidus manebat, et si quis nimis effuse blandiri vellet, surgebat atque discedebat. Cum Hans et Pete, socii Thorntonis, tandem in exspectata rate aduenerunt, Buck eos ne aspicere quidem dignabatur, donec intellegeret eos Thorntoni familiares esse; postea aequo animo patiebatur eorum praesentiam et beneficia ita accipiebat, quasi ipsis gratiam faceret accipiendo.

Eadem qua Thornton benigna atque ampla animi indole praediti erant, vita humi atque cum natura coniuncta degentes, simpliciter cogitantes, res perspicue videntes; itaque, antequam ratem ad magnum gurgitem prope

officinam lignariam apud Dawson deduxerunt, animum Buck moresque satis perspexerant neque eam sibi familiaritatem postulabant qua Skeet et Nig cum illo vtebantur.

Interea amor Buck in Thorntonem cotidie maior fieri videbatur. Hic solus omnium hominum poterat aestiuo itinere sarcinam dorso eius imponere. Nihil tam graue erat quod, imperante Thorntone, Buck suscipere recusaret. Olim, cum e pretio ratis commeatum expeditioni sibi comparassent atque Dawson relicto ad fontes fluminis Tanana proficiscerentur, tres viri canesque in vertice rupis consederant, quae trecentos pedes Anglicos recta in saxa nuda subiecta praecipitabat.

Thornton prope marginem sedebat, Buck ad vmerum eius. Subito temeraria quaedam libido animum viri cepit; Hans et Pete ad id quod temptaturus erat attendere iussit. «Salta, Buck!» imperauit, bracchio vltra praecipitium protenso. Proximo momento canem apud ipsam rupis oram correptum tenebat, dum Hans et Pete ambos retro in tutum trahebant.

«Prodigiosa res!» Pete dixit, cum periculum transisset iisque loquendi facultas redisset.

Thornton caput mouit. «Immo res praeclara est atque simul terribilis. Scitisne me aliquando ipso metu percelli?»

«Nolim equidem talis homo esse», Pete certa voce respondit, capite ad Buck annuens, «qui te praesente hoc cane violare conetur.»

«Per Iouem!» Hans addidit. «Ne ego quidem talem virum esse velim!»

Antequam idem annus exiret, in oppido Circle City accidit vt quod Pete timebat re vera fieret. Burton, cui Niger cognomen erat, homo iracundus et malignus, in caupona cum homine nuper in septentrionem aduecto et regionis imperito iurgium quaerebat; Thornton comiter medius intercessit. Buck, vt solebat, in angulo iacebat, capite inter anteriores pedes posito, omnes domini motus obseruans. Burton nullo praemonitu Thorntonem pleno vmeri impetu pugno percussit. Thornton vi ictus in orbem actus vix a lapsu se continuit, cancellis ante mensam potoriam comprehensis.

Qui aderant sonum audiuerunt, nec latratum nec vlulatum, sed rugitum potius dicendum; simul Buck e solo in aerem exsiliens ad fauces Burtonis impetum facere viderunt. Ille brachium instinctu protendendo vitam seruauit, sed retro in terram prostratus est Buck supra se incidente. Buck brachii carnem dentibus dimisit statimque fauces iterum petiuit. Tum vir non nisi partem ictus auertere potuit, atque iugulum ei laceratum est.

Tum vniuersa turba in canem incubuit atque eum pepulit; sed dum medicus sanguinem sistebat, Buck prope eos vltro citroque ibat, fremens saeuis vocibus et identidem impetum repetere conatus, quem infestis fustibus armati prohibebant. Conuentus fossorum ilico conuocatus statuit iustam cani causam fuisse, qua prouocatus impetum fecisset, eumque culpa liberauit. At fama iam eius stabilita erat; ex eo die nomen Buck per omnia Alascae castra peruulgatum est.

Postea eodem autumno Ioanni Thorntoni alio plane modo vitam seruauit. Tres socii nauiculam angustam ac praelongam contis, non remis, gubernandam per periculosam fluminis Quadraginta Milium cataractarum partem subducebant. Hans et Pete per ripam ibant, tenui fune Manilensi ab arbore ad arborem nauem retinentes; Thornton in nauicula manens contum adhibebat, quo descensum adiuuaret, simul praecepta in ripam clamans. Buck, in ripa sollicitus et anxius, pari cum nauicula cursu procedebat, oculos a domino numquam amouens.

Ad locum maxime periculosum, vbi saxorum vix sub aqua latentium crepido in flumen procurrit, Hans funem remisit; et dum Thornton contum in flumen pellendo nauiculam a saxis amoueret, ipse extremo fune retento ripam decurrit, vt, cum nauicula scopulos praeterisset, eam rursus sisteret. Illa scopulos praeteriit et vi aquae non minore quam rotae molendinariae cursu deferebatur; at Hans fune repressit, nimis subito repressit.

Nauicula conuerso impetu euersa ad ripam fundo sursum verso allisa est; Thornton autem ex ea proiectus secundis aquis in loca cataractarum omnium saeuissima ferebatur, vbi nemo natando vitam seruare posset.

Buck sine mora in flumen prosiluerat; trecentis fere virgis Anglicis inter aquas furentes enatatis, Thornton tandem consecutus est. Cum dominum caudam suam apprehendisse sensit, in ripam cursum conuertit, omnibus viribus magnifici corporis natans. Sed ad ripam lente, secundum flumen incredibili celeritate ferebatur. Infra iam funestus aquarum fragor audiebatur, vbi aestus impetuosius rueret et saxis dentibus pectinis ingentis similibus in spumas innumeras discerperetur.

Terribilis erat aquae vis in primis praerupti descensus faucibus, atque Thornton intellexit se ad ripam peruenire non posse. Primum in scopulo vehementer tritus est, tum alteri contusus illisus, tertio denique tanto impetu impactus vt paene contereretur. Summam illius saxi lubricam partem ambabus manibus arripuit et Buck dimisso supra tumultum aquarum clamauit: «Abi, Buck! Abi!»

Buck aduersus aquarum vim stare non valuit et deorsum abreptus est; omnibus viribus luctabatur neque retro natare poterat. Cum Thorntonis vocem idem imperium repetentem audiuit, corpore ex aqua aliquantum erecto caput sustulit, quasi supremum domini conspectum petens; mox oboediens ad ripam versus natauit. Magno nisu natans a Pete et Hans in terram tractus est, ipso loco vbi iam natandi nulla spes et exitium proximum erat.

Sciebant virum in lubrico saxo contra illam vim aquae adhaerentem paucis tantum minutis durare posse. Itaque citissime ripam sursum petiuerunt, longe supra locum vbi Thornton haerebat. Funem, quo nauiculam antea continuerant, circa collum et vmeros Buck ita religauerunt vt neque suffocari neque natando impediri posset; deinde in flumen eum miserunt. Fortiter enatauit, sed non satis recto cursu in medium alueum.

Errorem sero animaduertit, cum paene e regione Thorntonis venisset, sex tantum natationis ictibus ab eo distans, ipse tamen sine remedio praeter dominum abreptus.

Hans continuo funem firmiter religauit, quasi nauiculam sisteret. Buck, fune in impetu aquarum subito adducto, sub vndas vi retractus est nec emersit, donec corpus eius ripam illisum est et extrahi potuit. Semianimis aquaque paene suffocatus iacebat; Hans et Pete in eum se abiecerunt, corpus tundentes vt spiritus rediret aqua autem ex faucibus expelleretur. Ille aegre surrexit statimque concidit.

Tum ad eos peruenit tenuis Thorntonis vox; verba distinguere non poterant, sed intellexerunt eum in summo vitae discrimine versari. Illa domini vox Buck velut fulminis ictus concussit. Exsiliit, homines praecurrens ripam sursum ad locum vnde prius in aquam missus erat festinauit.

Rursus funis alligatus, rursus Buck in flumen immissus est; hoc autem tempore recta in medium alueum enatauit. Semel errauerat, bis errare nolebat. Hans funem paulatim soluebat, ne laxaretur, Pete autem cauebat ne nodi conuoluti impedirent. Buck cursum tenuit donec in rectam lineam supra Thorntonem peruenit; tum conuersus, tamquam currus ferriuiarius citissimus, secundis aquis in eum deuolauit.

Thornton eum venientem conspexit; cum Buck, vniuersa fluminis vi a tergo impellente, arietis instar in eum incurreret, manus protendit et ambo bracchia circa villosum collum coniecit. Hans funem arbori circumdedit et continuit; ilico Buck et Thornton sub aquas abrepti sunt.

Iam hic iam ille altius elatus, spiritu intercluso ac paene suffocati, super asperum alueum trusi, scopulis lignisque impacti, versus ripam violenter ferebantur.

Thornton tandem ad se rediit, pronus in trunco flumine aduecto iacens, dum Hans et Pete eum vehementer vltro citroque volutabant. Primo aspectu Buck quaesiuit, super cuius corpus molle et mortuo simile Nig vlulatum edebat, Skeet autem faciem vdam oculosque clausos lambebat. Ipse Thornton toto corpore contusus atque laceratus, simul ac spiritum recepit, Buck sollicite contrectauit; tres ei costas fractas inuenit.

«Actum est», pronuntiauit. «Hic castra ponimus.» Quod fecerunt, neque inde profecti sunt antequam costae Buck coaluerant iterque rursus facere potuit.

Eadem hieme apud Dawson aliud facinus Buck edidit, fortasse minus fortiter factum, sed quo nomen eius in Alasca quasi plures gradus in columna gentis insignibus caelata ascenderet. Hoc trium sociorum commodis praecipue profuit; nam ea pecunia et apparatu, quibus indigebant, potiti tandem in orientales terras incultas, vbi nondum fossores aduenerant, iter iam diu optatum suscipere potuerunt. Initium rei ex sermone in taberna Eldorado ortum est, vbi homines de canibus sibi carissimis magnifice gloriabantur.

Cum Buck ob res gestas iam celebris esset, ceteri eius laudes impugnabant, et Thornton pertinaciter pro eo contendere coactus est. Post dimidiam horam quidam iactauit canem suum traham quingentis libris Anglicis oneratam loco mouere et porro trahere posse; alter sexcentas libras, tertius septingentas cani suo tribuebat.

«Nugae!» Ioannes Thornton inquit. «Buck mille libras traham impositas mouere potest.»

«Et ab haerente niue euellere? Et per centum virgas Anglicas trahere?» interrogauit Matthewson, vir inter locupletissimos aurifodinarum Bonanzae numeratus, qui de septingentis libris gloriatus erat.

«Etiam e niue gelu constricta euellere et per centum virgas trahere», Thornton placide respondit.

«Age igitur», Matthewson lente distincteque locutus est, vt omnes audirent, «mille mihi dollaria sunt, quibus contendo id fieri non posse. Ecce pignus.» Haec dicens sacculum pulueris aurei, farciminis magnitudine, magna vi in mensam tabernae deiecit.

Nemo verbum fecit. Iactantia Thorntonis, si quidem iactantia fuerat, manifesto certamine excepta erat. Sanguinem in faciem sibi ascendere

sentiebat. Sua ipsius lingua in discrimen eum adduxerat. Nesciebat num Buck mille librarum pondus loco mouere posset. Dimidiam tonnam, mille scilicet libras Anglicas! Magnitudo ipsa oneris eum terrebat. De viribus canis multa sibi persuadebat et saepe putauerat eum tanto muneri parem esse; sed numquam antea, sicut tum, rem ipsam faciendam animo obiecerat, duodecim virorum oculis in eum defixis, cunctis silentibus atque exspectantibus.

Praeterea mille dollariis carebat; iisdem Hans quoque et Pete carebant.

«Traha mea foris stat», Matthewson asperitate paene crudeli perrexit, «in qua viginti sacci farinae, singuli quinquagenarum librarum, imponuntur. Ne hoc igitur te impediat.»

Thornton nihil respondit, nescius quid diceret. Circumstantium vultus tamquam mente absens intuebatur, hominis similis qui animo perturbatus quaerat vnde rursus cogitare incipiat. Tandem oculi in Iacobum O'Brien inciderunt, veterem amicum et ex opulentis fossoribus quos Mastodon reges appellabant. Hic conspectus quasi signum fuit quod eum ad id agendum commoueret, quod antea ne per somnium quidem suscepisset.

«Potesne mille mihi dollaria mutua dare?» paene susurrans interrogauit.

«Sane», O'Brien respondit, sacculum valde tumidum iuxta Matthewsonis sacculum cum sonitu deponens. «Sed haud equidem credo, Ioannes, canem istud opus perficere posse.»

Ex taberna Eldorado omnes in viam effusi sunt, vt certamen spectarent. Mensae relictae sunt; etiam ii qui aleas in taberna distribuebant atque aleatorum mensis praeerant exierunt, vt exitum sponsionis viderent ac de euentu pecuniam sponderent. Complures centeni homines, pellibus vestiti et manibus chirothecis protecti, circa traham agmen densum fecerunt. Traha Matthewsonis, mille libris farinae onerata, iam duas horas ibi constiterat; et, cum frigus ad sexaginta gradus Fahrenheitianos infra zerum peruenisset, laminae quibus traha nitebatur durae niui congelatae adhaerebant.

Alii duos nummos contra vnum offerebant, Buck traham ne mouere quidem posse asseuerantes. Orta est controuersia quid esset traham ex niue euellere. O'Brien defendebat Thorntoni licere laminas trahae prius percutiendo e gelu expedire, dum Buck ipse traham immobilem e loco moueret. Matthewson autem contendebat ipsam laminarum e niue congelata liberationem in condicionibus sponsionis comprehendi.

Plerique qui verba sponsionis audierant huic assensi sunt; itaque tria contra vnum offerebantur Buck aduersantia.

Nemo condicionem accipiebat; nullus canem id posse credebat. Thornton in sponsionem festinanter magna cum dubitatione susceperat; nunc autem traham ipsam intuens, rem iam non verbis sed oculis praesentem, atque decem canes ad eam iunctos in niue ante ipsam conuolutos videns, facinus magis etiam impossibile videbatur. Matthewson laetitia efferebatur.

«Tria contra vnum!» proclamauit. «Alia mille dollaria hac ratione opponam, Thornton. Quid dicis?»

In vultu Thorntonis dubitatio clare apparebat; sed pugnandi animus excitatus erat, qui rationes periculorum spernit, impossibilia agnoscere recusat, et nihil nisi certaminis vocem audit. Hans et Pete accersiuit. Sacculi eorum exigui erant; cum suo coniunctis omnibus vix ducenta dollaria colligere poterant. Eo tempore fortuna eorum tam exhausta erat, vt hic omnis trium sociorum census esset; tamen eam summam sine haesitatione sexcentis dollariis Matthewsonis opposuerunt.

Decem canes ab iugo soluti sunt et Buck suo proprio instrumento ad traham iunctus est. Ipse communi ardore commotus erat, sentiebatque sibi aliquid magni propter Ioannem Thorntonem agendum esse. Fremitus laudantium exortus est, cum eius speciem admirarentur. Perfecta corporis valetudine erat, ne tantillum quidem pinguedinis superfluae habens; centum quinquaginta librae Anglicae, quibus pendebat, totidem virium constantiaeque testimonia erant. Pellis densa serici nitore fulgebat.

In collo et per vmeros iuba, etiamsi quiescebat, semierecta erat et ad singulos motus attolli videbatur, tamquam nimia vis et vita singulos pilos moueret. Pectus latum et crura anteriora robusta ceteris membris respondebant, musculis sub cute densis glomeribus eminentibus. Homines musculos manibus temptantes tam duros esse quam ferrum affirmabant; sponsionum ratio ad duo contra vnum rediit.

«Pro di immortales, domine!» balbutiuit quidam e nouis principibus aurifodinarum ad Skookum Benches. «Octingenta dollaria tibi pro eo offero, domine, ante experimentum; octingenta, qualis nunc est.»

Thornton caput negans mouit et ad Buck accessit.

«Oportet te ab eo discedere», Matthewson reclamauit. «Sine canem libere agere, satisque spatii ei relinque.»

Turba tacuit; tantum voces eorum qui sponsiones duorum contra vnum frustra offerebant audiebantur. Omnes Buck animal praeclarum esse

fatebantur; sed viginti sacci farinae, singuli quinquaginta librarum, tam graue pondus esse videbantur, vt nummos e marsupiis depromere nemo auderet.

Thornton ad latus Buck genibus nixus est; caput eius ambabus manibus tenuit atque genam genae admouit. Non, vt solebat, eum ludens concussit neque tenera conuicia submissa voce protulit, sed in aurem susurrauit: «Per amorem quo me diligis, Buck! Per amorem quo me diligis!» Buck desiderio vix coercito leuiter ingemuit.

Spectatores mirati intuebantur; res obscura et quasi magica fieri videbatur. Cum Thornton surgeret, Buck manum eius chirotheca munitam ore cepit et dentibus pressit, deinde tarde atque aegre dimisit. Hoc erat responsum, non verbis, sed amore datum. Thornton procul recessit.

«Nunc, Buck», dixit.

Buck loros tractus intendit, deinde per aliquot digitos Anglicos remisit. Haec erat ratio quam vsu didicerat.

«Ad dextram!» Thorntoni vox in magno silentio acute insonuit.

Buck dextrorsum se conuertit, atque motum subito impetu perfecit, quo funes laxos intendit atque impetum totius sui corporis, centum quinquaginta librarum pondere grauis, subito retinuit. Traha tremuit; sub laminis stridor siccus glaciei frangentis auditus est.

«Ad sinistram!» Thornton imperauit.

Buck eandem rem ad laeuam fecit. Stridor in fragorem conuersus est; traha oblique versa est et laminae aliquot digitos in latus labentes niuem stridentes rasuerunt. Ita a glacie soluta est traha. Homines suspenso spiritu stabant, neque ipsi se spiritum continere sentiebant.

«Nunc, trahe!»

Imperium Thorntonis velut sclopeti ictus per aera sonuit. Buck in anteriora se coniecit, loris repentino impetu vehementer tensis. Totum corpus in immensum conatum quasi in vnum collectum erat, musculis sub sericeo pilo quasi animalibus viuis se contorquentibus et in nodos contrahentibus. Pectus grande prope terram demissum erat, caput porrectum et depressum; pedes summa celeritate mouebantur, vnguibus in niue dura compressa sulcos parallelos exarantibus. Traha titubauit et tremuit atque paulum processit.

Vnus ex eius pedibus lapsus est, et quidam spectator palam ingemuit. Tum traha deinceps subsultibus procedere coepit, qui celeres videbantur, quamquam postea omnino non substitit: dimidium pollicis Anglici, vnum

pollicem, duos pollices. Paulatim subsultus minuebantur; et cum motus cresceret, Buck eos superans traham tandem aequabili nisu trahebat.

Homines spiritum receperunt, mirati se paulisper non respirasse. Thornton post tergum currebat, verbis breuibus atque hilari voce canem cohortans. Spatium antea mensum erat; cum prope lignorum congeriem veniret, quae centum virgarum Anglicarum terminum significabat, clamor exortus est atque auctus, donec, traha congestum lignorum praetergressa et iussu domini constituta, omnes ingenti voce exclamauerunt. Nemo se tenere poterat, ne Matthewson quidem. Petasi et chirothecae in aera iactabantur.

Homines dextras passim iungebant, nihil curantes cuius manum prehenderent, omnes confusis vocibus sine ordine laetitiam effundentes.

Thornton autem ad latus Buck in genua procidit; caput capiti admouit, illeque canem huc illuc quassabat. Qui propius accurrerunt audierunt eum Buck conuicia ingerere, diu atque vehementer, sed mollissima caritatis voce.

«Pro di immortales, domine!» exclamauit ille Skookum Benches princeps. «Mille dollaria tibi pro eo dabo, domine, mille! Immo mille ducenta!»

Thornton surrexit; oculi lacrimis humebant, lacrimae palam per genas labebantur. «Domine», inquit ad illum diuitem conuersus, «minime, domine. Abi in malam rem, domine. Nihil benignius tibi dicere possum.»

Buck manum Thorntonis dentibus apprehendit; Thornton eum iterum huc atque illuc quassabat. Spectatores quasi vno consensu permoti reuerenter retro concesserunt, nec postea quisquam temere eos interpellare ausus est.

CAPVT VII · VOX RESONANS

Cum Buck quinque tantum minutis mille sescenta dollaria Ioanni Thornton quaesiuisset, ei facultatem dedit nonnulla debita dissoluendi atque vna cum sociis ad orientem proficiscendi, vt fodinam quandam perditam, fabulis celebratam, inuestigaret, cuius memoria aeque atque ipsius regionis annales in antiquitatem referebatur. Multi eam quaesiuerant, pauci inuenerant; nec pauci ex iis qui profecti erant numquam redierant. Tragicis casibus haec fodina insignis erat, arcanisque vndique circumdata. Quis primus eam reperisset nemo sciebat.

Ne vetustissima quidem fama ad primum illum hominem perueniebat. Ab initio narrationis vetus quaedam casa semiruta memorabatur. Non vnus ex iis qui morituri erant iurauerat se casam vidisse atque fodinam cuius sedem illa indicaret; fidemque verbis adstruxerant massulis auri ostensis, cuius generis nulla ex toto septentrionali tractu antea nota erat.

Neque tamen quisquam viuentium ex illo thesauro opes abstulerat; mortui autem ad vitam non reuertebantur. Itaque Ioannes Thornton, Pete et Hans, comitantibus Buck et sex aliis canibus, ignotum iter ad orientem ingressi sunt, vt perficerent quod homines canesque haud minus fortes antea frustra temptauerant. Traha vecti septuaginta miliaria Anglica aduerso flumine Iucone processerunt, inde sinistrorsum in flumen Stewart deflexerunt, Mayo et McQuestion praeterierunt, nec substiterunt donec ipse Stewart in riuulum coartatus inter abrupta montium cacumina serperet, quae quasi dorsum totius continentis eminebant.

Ioannes Thornton neque ab hominibus neque a natura multa postulabat. Solitudinem feram non metuebat. Paulo sale et sclopeto instructus vbicumque vellet in deserta penetrare poterat, atque ibi quamdiu libuisset sustentari. Quoniam nihil festinabat, more incolarum indigenarum inter iter cibum venando comparabat; quod si eo die nihil cepisset, iter nihilo minus continuabat, certus se aliquando praedam reperturum.

Ita in hoc tanto itinere orientem versus caro sola cibum praebebat; tela ac tormentorum commeatus instrumentaque maximam trahae sarcinam efficiebant; tempus vero itineri destinatum infinitus futurorum dierum cursus suppeditabat.

Buck autem venatio, piscatus et per ignotas terras sine certo fine vagandi studium incredibili voluptate afficiebant. Interdum per multas hebdomades singulis diebus iter pertinaciter agebant; interdum totidem hebdomades alicubi castra ponebant, canibus otio fruentibus, dum homines ignibus admotis solum lutulentum et glareosum, frigore concretum, perfoderent, innumeras patellas terrae auriferae plenas iuxta ignem aqua eluerent. Nonnunquam esuriebant, nonnunquam largissime epulabantur, prout aut ferae abundabant aut venatio feliciter cesserat.

Aestate iam aduentante, homines canesque sarcinis suis humeris aut dorsis impositis per caeruleos montium lacus ratibus traiciebant, atque ignota flumina vel secundo cursu descendebant vel aduerso ascendebant, nauigiis angustis, quorum tabulae serris ex arboribus in ipsa silua stantibus desectae erant.

Menses alii alios sequebantur, illi autem per immensas regiones nullis tabulis descriptas huc atque illuc vias incertas sequebantur, vbi hominum nullus comparebat, quamquam olim homines illic fuisse oportebat, si fabula de Casa Perdita vera erat. Aestiuis niuium tempestatibus per iuga montium transibant; sub sole media nocte lucente in nudis montibus, inter vltimas arbores et niues perpetuas, frigore tremiscebant; deinde in valles aestatis floribus virentes descendebant, inter examina culicum muscarumque, atque in vmbra molium glaciei fraga floresque colligebant, non minus matura speciosaque quam in meridianis regionibus nasci possent.

Autumno regionem lacuum miram intrauerunt, tristem et silentem, vbi olim aues aquaticae versatae erant, nunc vero nec quicquam viuum nec vllum vitae vestigium apparebat. Nihil illic erat nisi ventorum frigidum flamen, glacies in recessibus tutioribus nascens et fluctuum ad litora deserta lenis maestusque strepitus.

Per alteram quoque hiemem itinera iam pridem deleta hominum priorum sequebantur. Semel veterem semitam per siluam arboribus notatis designatam offenderunt; tum Casa Perdita prope esse videbatur. Sed semita neque vsquam certo incipiebat neque ad locum vllum perducebat; vnde orta esset, quis eam aperuisset et quam ob causam, aeque incertum mansit. Alio tempore venatoriae cuiusdam casae ruinas vetustate consumptas

fortuito inuenerunt; inter lacera putridaque stragula Ioannes Thornton sclopetum vetustum, tubo praelongo atque silice ad puluerem accendendum instructum, reperit.

Intellexit id esse telum societatis mercatoriae Sinus Hudsonici, qualia antiquis illis diebus in regionibus septentrionali-occidentalibus adhibebantur, cum eiusmodi sclopetum tot pellibus castorum, compressis et in aceruum structis, aestimaretur quot ad eius longitudinem exaequandam sufficerent. Nec quidquam amplius repertum est: nullum indicium hominis qui olim venatoriam casam exstruxerat telumque inter stragula reliquerat.

Ver iterum aduenit, et tandem aliquando post tot errores inuenerunt non Casam Perditam sed aurifodinam in alueo non profundo latae vallis, vbi aurum in fundo patellae lotoriae tamquam butyrum flauum lucebat. Vltra quaerere noluerunt. Singulis diebus operae merces multa milia dollariorum ex auro minuto et massulis constabat; cotidie autem laborabant. Aurum in saccos e pellibus alcium confectos condebant, quinquagenis libris in singulos saccos conditis, atque ante tugurium ramis abiegnis exstructum sicut ligna ad focum aceruabant.

Gigantum instar laborabant, dum dies alios dies somniorum instar celeri cursu sequebantur, illis thesaurum in dies augentibus.

Canibus fere nihil agendum erat praeterquam vt carnem, quam Thornton interdum venatus erat, ad castra traherent. Itaque Buck multas horas ad ignem iacens cogitationibus indulgebat. Quoniam iam parum laboris erat, saepius ei obuersabatur visio hominis villosi breuibus cruribus praediti; et saepe ante ignem oculis somnolentis conniuens cum illo in mundum alterum, cuius memoria intra se viuebat, vagabatur.

Praecipuum autem illius mundi signum videbatur esse timor. Cum hominem villosum ante focum dormientem contemplaretur, capite inter genua demisso manibusque super caput consertis, videbat eum inquieto somno vti, saepius expauescentem ac expergiscentem; tum pauide in tenebras circumspiciebat atque plura ligna in ignem iniciebat.

Si forte ad litus maris ambulabant, vbi homo villosus conchylia colligens eadem statim deuorabat, oculi eius vbique occultum periculum rimabantur, pedesque ad cursum vento celeriorem parati erant, simul atque aliquid minax apparuisset. Per siluam sine vllo strepitu procedebant, Buck ad calces hominis; ambo vigilantissimi erant atque intenti, auribus modo huc modo illuc motis, naribus tremulis; nam ille homo non minus acute quam Buck audiebat et odorabatur.

Homo ille villosus in arbores adsilire poterat atque inter ramos non minus celeriter quam humi progredi, brachiis de ramo in ramum pendens, nonnumquam interuallo duodecim pedum Anglicorum interiecto, modo dimittendo modo apprehendendo, numquam decidens nec vmquam in apprehendendis ramis errans. Adeo inter arbores tamquam domi suae versari videbatur, non minus quam humi. Buck etiam meminerat se noctes multas sub arboribus vigilasse, quarum in ramis homo villosus dormiret, dormiens quoque brachiis firmiter adhaerens.

Visionibus hominis villosi coniuncta erat vox illa quae ex intimis siluae recessibus etiam tum audiebatur. Haec Buck ingenti inquietudine cupiditatibusque insolitis complebat; nescio qua obscura dulcedine laetabatur, atque desideria fera et motus animi in incertum finem tendentes sentiebat. Interdum vocem in siluam sequebatur, quasi res aliqua corporea quaeri posset; nunc submissius latrans, nunc minaciter, prout animus ferebat.

Modo rostrum in muscum siluestrem frigidum, modo in humum atram inter alta gramina infodiebat, atque vbertatem terrae olfaciens laetitia anhelabat. Modo post iacentes arborum truncos fungis obductos, quasi insidians, horas totas procumbebat, oculis auribusque ad omnia circum se mota sonantiaque intentis. Forsitan eo loco iacendo sperabat se vocem incognitam improuiso intercepturum. Cur autem haec omnia faceret ipse nesciebat; impellebatur vt faceret, neque de causis vmquam ratiocinabatur.

Impetus repentinus, cui resistere non poterat, eum corripiebat. Saepe in castris meridiano calore piger dormitabundus iacebat, cum subito caput erigebat, aures intendebat, attentus auscultans; tum in pedes exsiliens cursu effuso per horas multas procul per siluarum quasi porticus et patentes campos ibat, vbi crebri cespites palustres eminebant. Amabat siccatos riuorum alueos persequi, aut per siluam repere et vitam auium occultus explorare.

Aliquando totum diem inter virgulta latebat vt perdices siluestres alis strepentes, pectore inflato gradientes atque vltro citroque vagantes obseruaret. Maxime autem media nocte aestiua, cum lux tenuis vix interiret, per siluas currere delectabatur; tum murmura siluae languida et quieta audiebat, signa sonosque tamquam homo litteras libri legebat, et arcanum illud nescio quid inuestigabat quod eum vocabat, dormientem vigilemque, semper vocabat vt veniret.

Quadam nocte e somno subito exsiluit, oculis ardentibus, naribus tremulis et odorem captantibus, iuba hirsuta fluctibus quasi subinde assurgente. E silua venit vox (vel potius vna eius nota, cum multis modis caneret) clarius certiusque quam vmquam antea: vlulatus longus, similis quidem sed tamen dissimilis vlli sono quem canis borealis ederet. Hunc sonum Buck more antiquo et familiari agnouit, quasi iam pridem auditum. Per castra dormientia prosiluit, per siluam tacito cursu rapidissime penetrauit.

Cum ad vocem propius accessisset, cautius tardiusque singulos gressus disposuit, donec ad locum inter arbores apertum peruenit. Prospiciens vidit lupum siluestrem longum gracilemque, posterioribus cruribus insidentem, rostro ad caelum erecto.

Quamquam nullum Buck sonitum fecerat, lupus vlulare destitit atque praesentiam eius olfactu inuestigare conatus est. Buck in apertum lente successit, corpore paulum demisso atque contracto, cauda recta rigidaque, pedibus insolita cura positis. Singuli motus minas simul et amicitiae signa praeferebant; erat ista pax minax qua ferae venatrices inter se occurrentes vtuntur. Sed lupus, vt Buck conspexit, fugit; Buck ingentibus saltibus eum assequi cupiebat.

In caecum riui alueum eum compulit, vbi congestae arbores cursum obstruebant. Lupus repente conuersus posterioribus pedibus se circumegit, sicut Joe et ceteri canes septentrionales in angustiis circumuenti solent; ringebatur, pilos erigebat, et dentes crebris continuatisque ictibus inter se collidebat.

Buck non impetum fecit, sed circa lupum ambulans aditus claudebat, eum gestibus amicis alliciens. Ille tamen suspicax metuebat; nam Buck triplo grauior erat, lupusque ipse capite vix ad vmerum Buck perueniebat. Tempore opportune captato prosiluit, atque cursus denuo institutus est. Iterum atque iterum in angustias eum egit Buck, idemque accidit. Lupus enim viribus confectus erat; aliter Buck tam facile eum assequi nequiuisset.

Currebat ille donec Buck caput ad eius latus admoueret; tum repente conuersus ad resistendum subsistebat, mox autem, vbi occasio daretur, rursus fugam capessens.

Tandem pertinacia Buck praemium tulit. Lupus, vbi intellexit nihil sibi mali parari, rostrum eius suo olfactauit. Exinde amici facti sunt, atque inter se trepide et quasi verecunde ludebant, sicut ferae saeuissimae ipsam feritatem ludendo fallere videntur. Aliquanto post lupus placido cursu

discessit, eo habitu quo manifestum erat eum ad certum locum contendere.

Lupus gestibus Buck significauit vt secum veniret; ambo igitur per obscurum crepusculum pariter, aduerso riui alueo, in angustias vnde riuus effluebat, tum super iugum asperum in quo fons eius ortus erat, cucurrerunt.

Altero latere montium in planitiem descenderunt, vbi immensa nemora multi riuique erant. Per haec spatia assidue, hora post horam, cursu procedebant, sole altius surgente et calore diei increscente. Buck effusa laetitia exsultabat; sentiebat se tandem vocationi parere, vna cum fratre siluestri ad eum locum currentem vnde vocatio ipsa certe prodiret.

Memoriae antiquae eum impetu celeri inuadebant; iisdem mouebatur, sicut olim rebus ipsis quarum nunc solae vmbrae in animo remanserant commotus erat. Idem iam aliquando in illo altero mundo obscuro memoria seruato fecerat; nunc rursus faciebat, liber per campos currens, terra calcibus non trita sub pedibus, caelo late patente supra caput.

Ad fluentem quendam riuum potandi causa substiterunt; atque Buck, dum bibit, Ioannis Thornton recordatus est. Consedit. Lupus ad locum vnde vox certe veniebat iter continuauit, mox ad eum reuersus rostrum rostro admouit eumque gestibus vt sequeretur hortari videbatur. Buck autem conuersus lente eadem qua venerat via redire coepit. Lupus siluestris horam fere integram iuxta eum cucurrit, leniter queritans; postremo consedit, rostrum ad caelum sustulit et vlulauit.

Maestus ille vlulatus erat; Buck autem non destitit, sed progrediens audiuit vocem paulatim extenuari, donec procul omnino euanuit.

Ioannes Thornton cenabat, cum Buck in castra subito irruit atque amore effrenato in eum insiluit; hominem in terram deturbauit, super eum reptauit, faciem linxit, manum dentibus leniter prehendit, ineptias denique omnes egit, vt Thornton dicere solebat; hic interea canem huc atque illuc quassabat et amatoria conuicia iocans ingerere non desinebat.

Biduum integrum, die ac nocte, Buck castra non reliquit neque Thornton ex oculis dimisit; vbique operanti aderat, comedentem obseruabat, vesperi in stragula cubitum euntem et mane surgentem prosequebatur. Sed post biduum vox ex silua iterum audiri coepit, multo etiam imperiosior. Vetus inquietudo rediit; recordatio fratris feri eum vexabat, recordatio quoque terrae amoenae trans iugum positae, et illius longi cursus quo per immensa nemora vna cucurrerant.

Rursus in siluis vagari instituit; sed frater siluestris iam non comparuit, nec, quamuis longis vigiliis animum intendisset, maestum illum vlulatum iterum audiuit.

Noctu sub diuo dormire coepit, interdum dies complures castris abesse. Semel iugum super fontem riui transgressus in regionem nemorosam riuis intertextam descendit. Illic hebdomadem totam errauit, frustra noua fratris siluestris vestigia quaerens, cibum venatu sibi comparans, iterque longo illo leni cursu conficiens qui lassitudinem numquam sentire videbatur.

In magno flumine, quod alicubi in mare excurrebat, salmones piscabatur. Iuxta id flumen vrsum magnum nigrum interfecit, qui, dum et ipse pisces capere studebat, oculis a culicibus paene excaecatis, impotenti feritate per siluam errabat. Ne sic quidem facile proelium fuit: grauis pugna vltimas feritatis eius scintillas adhuc latentes excitauit.

Biduo post, cum ad cadauer vrsi redisset, duodecim gulones de praeda inter se rixantes inuenit. Eos tamquam paleas vento dissipauit; fugientes autem duos reliquerunt qui posthac numquam iterum de praeda certaturi erant.

Cupiditas sanguinis multo quam ante acrior facta est. Buck iam interfector erat, vera fera rapax, animalibus viuentibus vescebatur, solus sine auxilio, propriis viribus suaque sollertia fretus, in natura infesta vbi validissimi tantum supererant gloriose victor. Inde ingens sui fiducia nata est, quae velut contagio per ipsum corpus diffundebatur.

Haec fiducia in omnibus motibus elucebat, in singulis musculorum contractionibus conspicua erat, ipso habitu corporis haud minus perspicue quam sermone declarabatur; pulcherrimumque eius villosum tegmen paene splendidius reddebat. Nisi paucae maculae fuscae in rostro supraque oculos et linea pili albi in medio pectore decurrens obstitissent, lupus ingens, omnibus eius generis lupis maior, videri poterat. A patre ex genere canum Sancti Bernardi magnitudinem pondusque traxerat; mater autem, canis pastoralis Scotica, huic magnitudini corporisque ponderi figuram dederat. Rostrum longum lupino rostro simile erat, nisi quod omnium luporum rostris amplius; caput paulo latius lupinum caput ingenti forma referebat.

Calliditas eius erat lupina atque siluestris, intellegentia canis pastoralis et canis Sancti Bernardi; his omnibus accesserat experientia in acerrima disciplina vitae parta. Ita factum est vt nulli ex animantibus in siluis

vagantibus minus formidabilis esset. Carniuorus erat, sola carne viuebat; ad summum aetatis robur peruenerat, vita viribusque exuberans.

Cum Thornton manu blanda tergum eius perstringebat, strepitus quidam minutus crepitansque manum sequebatur, singulis pilis tactu velut inclusam quandam vim magneticam emittentibus. Omnes eius partes, tam cerebrum quam corpus, nerui fibraeque musculorum, ad summam sensibilitatem intentae erant; partes omnes inter se optimo quodam concentu consentiebant. Quodcumque videre aut audire vel experiri contingeret et actionem posceret, ad id fulguris celeritate respondebat.

Canis septentrionalis quam celerrime ad oppugnandum aut vim repellendam prosiliret, Buck duplo celerius prosilire poterat. Motum cernebat, aut sonum percipiebat, atque respondebat antequam alter canis ipsum motum cernere aut sonum audire satis temporis habuisset. Vno quasi temporis puncto animaduertebat, deliberabat, agebat. Reapse haec tria, animaduertere, deliberare, agere, ordine succedebant; sed interualla tam exigua erant vt eodem tempore omnia fieri viderentur.

Musculi vitali vi cumulati instar chalybeorum elaterum repente in actionem soluebantur. Vita tamquam amnis splendidus, gaudens efferuescensque, totum corpus percurrebat, donec tanta esset vitae vis vt ipsum corpus disrumpere atque in omnem mundum effundi videretur.

«Numquam huiusmodi canis fuit», Ioannes Thornton quodam die dixit, dum socii Buck e castris gradientem contemplabantur.

«Cum hic fabricatus esset, forma qua factus erat confracta est», respondit Pete.

«Per Iouem, et ego idem censeo», confirmauit Hans.

Illi eum e castris egredientem videbant, non autem repentinam illam terribilemque mutationem quae, simul ac se siluae latebris commiserat, efficiebatur. Iam non gradiebatur. Statim naturam ferae siluestris induit, tacitus molliterque velut felis incedens, vmbra per vmbras transiens quae nunc apparebat nunc euanescebat. Sciebat quomodo singulis latebris vteretur, quomodo ventre reptaret more serpentis atque, serpenti similis, prosiliret et vulneraret.

Perdicem niuariam e nido capere, leporem dormientem interimere, sciurulos striatos in ipso aere dentibus excipere poterat, qui momento nimis sero ad arbores fugiebant. Pisces in stagnis patentibus non satis veloces erant vt effugerent, nec castores aggeres suos reficientes satis cauti. Ad edendum occidebat, non mera saeuiendi voluptate; sed maxime cibum a se ipso captum edere malebat.

Erat tamen in his rebus quasi occultus iocus; delectabatur enim sciuris furtim appropinquare et, cum iam eas paene teneret, dimittere, vt ad summas arbores stridentibus vocibus mortis terrore actae aufugerent.

Autumno appropinquante alces plurimae apparere coeperunt, ad inferiores et mitiores valles hiemandi causa paulatim descendentes. Buck vitulum alcinum semiadultum a grege aberrantem iam prostrauerat; nunc autem praedam maiorem ac ferociorem ardenter cupiebat. Eam quodam die in iugo supra fontem riui reperit. Grex viginti alcium e regione fluminum nemorumque transierat; inter quas insignis erat mas ingens.

Hic ira ferocissima furebat, atque sex pedes Anglicos altitudine superans adeo formidandus aduersarius erat vt ne Buck quidem maiorem desiderare posset. Magna cornua lata et palmata, quattuordecim ramis distincta, huc atque illuc iactabat, inter extremos apices septem pedes patentia. Ocelli parui odio ac feritate micabant, ipseque Buck conspecto magno fremitu saeuiebat.

Ex latere eius, paulo ante femur, extremum sagittae pennis instructum eminebat, vnde feritas illa orta esset apparebat. Buck instinctu ab antiquis venandi diebus mundi primigenii tradito duce alcem e grege segregare coepit. Id opus minime leue erat. Latratu et saltibus ante oculos bestiae versabatur, extra ictum cornuum ingentium atque vngularum latarum terribilium, quarum vno ictu vita eius extingui potuisset.

Mas, cum hosti dentibus armato terga dare atque progredi non auderet, irae violentissimis motibus agitari solebat. Tum in Buck incurrebat; ille callide cedebat, simulans se aegre effugere posse atque ita eum longius alliciens. Sed cum iam a grege remotus esset, duo tresue mares iuniores aduersus Buck rursus impetum faciebant, quo alcem vulneratam ad suos redire sinebant.

Est in siluestribus rebus patientia quaedam, pertinax, infatigabilis, perseuerans non minus quam ipsa vita: ea araneam in tela, serpentem in anfractibus suis, pantheram in insidiis infinitas horas immotam continet. Praecipue iis animantibus propria est quae alias animantes vt deuorent venantur; hanc quoque patientiam Buck praestabat, dum ad latus gregis haerens iter retardabat, iuniores mares irritabat, feminas cum vitulis semiadultis terrebat atque alcem sauciam impotenti ira excruciabat. Per dimidium diem res ita gesta est.

Buck vbique simul esse videbatur, omnibus ex partibus incursans, gregem quasi turbine minarum circumdans, praedam sibi destinatam identidem seiungens quotiens ad socios reuerteretur, patientiam

animantium quae praeda erant consumens: minor enim patientia est praedae quam eius qui praedam petit.

Die vergente et sole ad sedem suam in parte caeli septentrionali-occidentali descendente (tenebrae enim redierant, noctesque autumni sex horas durabant), mares iuniores minus minusque libenter ad principem suum ab hoste oppugnatum defendendum reuertebantur. Hieme aduentante in valles inferiores descendere festinabant, nec videbatur iis vmquam possibile se ab isto hoste indefesso, qui moram iniungeret, liberare. Neque praeterea totius gregis aut iuniorum marum vita petebatur.

Vnius tantum ex grege bestiae vita poscebatur, quod ad ipsorum salutem multo minus pertinebat; tandem igitur pretium illud soluere parati erant.

Crepusculo imminente senex mas capite demisso stabat, gregem recedentem intuens: feminas quas nouerat, vitulos quos genuerat, mares quibus imperauerat; illi per lucem iam defluentem citato gradu aberant. Ipse sequi non poterat; ante rostrum enim insiliebat saeuiens dentibusque armatus hostis, nullam fugam concessurus.

Pondere dimidiam tonnam tribus centenariis Anglicis superabat. Diu fortiter vixerat, vitam pugnis certaminibusque plenam agens; nunc tandem mortem dentibus bestiae oppetebat cuius caput ad ingentia eius genua nodosa vix perueniebat.

Ex eo tempore, noctu et interdiu, Buck praedam numquam reliquit; nec quicquam quietis concessit, nec vt folia arborum tenerosue betularum salicumque surculos pasceretur permisit. Ne aquam quidem haurire siuit vulnerato alci, quamuis tenues riuos ad quos perueniebant siti vrente attingere conaretur. Saepe desperatione ad longam fugam se proripiebat.

Tum Buck eum retinere non temptabat, sed cursu facili posteriora sequebatur, huius venationis ratione contentus: si alces staret, ipse procumbebat; si cibum aut potum petere conaretur, atrociter oppugnabat.

Ingens bestiae caput sub velut arbore cornuum magis magisque inclinabatur; gradus grauis et vacillans paulatim languebat. Iam diu vno loco stare solebat, rostro prope terram demisso, auribus sine vigore pendentibus; Buck autem plures horas habebat quibus aquam biberet et requiesceret. Interdum dum lingua rubra propendente anhelans oculos in alcem defixos tenebat, videbatur ei rerum facies mutari. Nouum quendam motum per regionem serpere sentiebat.

Alcibus in eam regionem descendentibus aliae quoque animantes adueniebant. Siluae, amnes, aer ipse eorum praesentia quasi pulsare videbantur. Nuntium autem non visu, non auditu, non odoratu, sed sensu

quodam subtiliore accipiebat. Nihil audiebat nihil videbat; tamen intellexit regionem aliquo modo iam mutatam esse, res nouas et ignotas per eam discurrere, atque statuit id explorare simul atque quod agebat confecisset.

Quarto denique die exeunte ingentem alcem prostrauit. Totum diem noctemque iuxta cadauer permansit, alternis vicibus comedens atque dormiens. Inde quiete refectus viribusque instauratis ad castra et Ioannem Thornton redire constituit. Longo atque aequabili cursu ire coepit, horas continuas per vias nemorosas et perplexas procedens, numquam semitae dubius, per ignotas regiones directo itinere domum petens tanta viae inueniundae certitudine vt hominem ipsamque acum magneticam pudore afficeret.

Quo longius ibat, eo clarius nouam agitationem regionis percipiebat. Noua vita illic versabatur, ab ea quae tota aestate adfuerat diuersa. Neque iam nuntium occulto incertoque sensu tantum accipiebat: aues de eo garriebant, sciuri obstrepentes narrabant, ipsa aura susurrabat. Pluries consistens recentem matutinum aerem magnis haustibus naribus traxit, atque nuntium inde perceptum eum ad currendum incitauit celerius.

Animum eius oppresserat praesensio mali imminentis, immo fortasse iam patrati; cum vltimum iugum transgressus in vallem vbi castra erant descendisset, gressus cautiores reddidit.

Tribus miliariis Anglicis a castris distans noua vestigia offendit, quibus pili ceruicis vndatim erigi coeperunt. Vestigia recta ad castra et Ioannem Thornton ducebant. Buck celeriter, sed furtim pergebat, neruis omnibus intentis, plurima vitae transeuntis indicia explorans, quae rerum gestarum historiam, praeter vltimum exitum, enarrabant. Naribus agnoscebat diuersa signa eorum qui eam viam paulo ante transierant. Animaduertit siluam insolito, quasi ominoso silentio tacere. Aues aufugerant, sciuri latebant.

Vnum tantum sciurum conspexit, nitidum et cinereum, cuius corpus adeo ad ramum emortuum eiusdem coloris adpressum erat vt ligni ipsius tuber videretur.

Buck vmbrae labenti similis progrediens repente rostrum quasi vi inuisibili in latus abreptum sensit. Odorem nouum inter virgulta secutus Nig inuenit. Ille in latere iacebat, eo loco mortuus quo sese traxerat; sagitta per vtrumque corporis latus eminebat, tam cuspide quam pennis conspicua.

Centum iardis Anglicis longius vnum e canibus iugalibus, quos Thornton in oppido Dawson emerat, inuenit; hic in ipso itinere mortis

conuulsionibus iactabatur, quem Buck ne subsistens quidem praeteriit. Ex castris plurium hominum voces languidae audiebantur, cantus modo ascendentes modo descendentes. Ventre ad vltimam areae apertae oram prouolutus Hans pronum humi iacentem vidit, sagittis vndique confixum velut echinum spinis.

Eodem momento oculos ad eum locum conuertit vbi casa ex abiegnis ramis exstiterat; ibi conspexit rem qua omnes ceruicis vmerorumque pili statim erecti sunt. Irae tam ingens impetus eum occupauit vt vix sui compos esset. Nec se ringi sciebat, quamquam voce horrenda et ferocissima ringebatur. Tum postremum in vita sua irae impetum calliditati et consilio dominari passus est; tantus enim in Ioannem Thornton amor erat vt sui potestatem amitteret.

Yeehatae circa ruinas tugurii ramis abiegnis exstructi saltabant, cum subito horrendum rugitum audiuerunt atque animal in se irruens viderunt quale numquam antea conspexerant. Buck erat, viuus quasi furoris turbo, caedis auiditate se in eos proiciens. In primum hominem, qui gentis princeps erat, exsiluit, guttur tam late dilacerans vt e vena iugulari sanguis fontis instar erumperet.

Neque praedae discerpendo moratus est; cursu praeteriens alterius viri guttur sequenti saltu discerpsit. Nulla vi repelli poterat. In medio eorum versabatur, laniabat, scindebat, necabat, semper adeo celeriter ac terribiliter se mouens vt sagittae in eum coniectae irritae caderent.

Immo motus eius incredibili celeritate fiebant, atque ipsi incolae tam prope inter se confusi erant vt sagittis suos vulnerarent. Iuuenis quidam venator hastam in Buck per aera salientem iecit, quae tanta vi alterius venatoris pectus transfodit vt cuspis per tergum eius eminuerit. Tum Yeehatas pauor inuasit; fugerunt in siluas, clamantes malum quendam spiritum aduenisse.

Et vero Buck velut daemon ipse corpore indutus erat, fugientes persequens atque inter arbores tamquam ceruos sternens. Funestus ille dies genti Yeehatarum fuit. Longe lateque per regionem dispersi sunt; nec nisi hebdomade transacta vltimi superstites in valle inferiori conuenerunt damna sua numeraturi. Buck vero, postquam persecutione fatigatus est, ad castra diruta rediit. Pete eo loco inuenit vbi in stragulis primo improuiso impetu interfectus erat.

Luctae Thorntonis desperatae vestigia recentia in terra tamquam litterae impressa erant, quae Buck odoratu vsque ad oram lacus profundi singillatim persecutus est. Iuxta ripam Skeet iacebat, capite et pedibus

anterioribus in aqua demersis, ad extremum fidelis. Lacus ipse, luto ex alueolis quibus aurum lauabatur infuscatus, quicquid intus habebat penitus celabat; Ioannem autem Thornton continebat. Nam vestigia eius in aquam vsque Buck persecutus est, nulla autem ex aqua egredientia inuenit.

Totum diem Buck ad lacum maerens mansit, aut per castra inquietus errabat. Mortem, quatenus motus finem vitaeque inter viuos absentiam significabat, iam nouerat; et Ioannem Thornton mortuum esse intellexit. In animo ingens inane relictum erat, fami quodammodo simile; sed hic dolor continenter mordebat, quem nulla cibi copia explere poterat.

Interdum cum corpora Yeehatarum interfectorum intueretur, dolorem paulisper obliuiscebatur; tum insolita superbia se impleri sentiebat, maiori quam vmquam antea. Hominem, omnium animantium quas persequi poterat nobilissimam praedam, occiderat, atque occiderat contra legem fustis et dentium. Corpora mirabundus olfactabat. Tam facile mortui erant! Difficilius erat canem septentrionalem quam illos interimere. Nulla vi pares erant, nisi sagittas hastasque et fustes ferrent.

Posthac igitur nihil eos timebat, nisi cum tela et fustes manibus gestarent.

Nox aduenit, luna plena supra arbores in caelum alte surrexit, totamque regionem luce tam pallida perfudit vt vmbratica dies videretur. Nocte iam facta Buck ad lacum sedens, maerens atque cogitans, nouum quoddam vitae motum in siluis animaduertit, alienum ab illo quem Yeehatae attulerant. Surrexit, aures intendit, naribus odorem captauit. E longinquo vox acuta tenuis audita est, quam similes multae voces quasi choro exceperunt. Momenta praeteribant, vlulatus propius propiusque veniebant atque inualescebant.

Iterum eos sonos agnouit, quasi ex altero illo mundo in memoria superstite redirent. In medium spatium apertum processit atque auscultauit. Vocatio erat, multisonans illa vox, nunc dulcius atque imperiosius quam vmquam inuitans. Et nunc primum sine vlla dubitatione parere paratus erat. Ioannes Thornton mortuus erat. Vltimum vinculum ruptum erat; neque homines neque ea quae ab eo exigebant eum amplius retinebant.

Lupi in gregem congregati, qui viua animalia venabantur sicut Yeehatae alcibus migrantes insidiabantur, tandem e regione fluminum nemorumque transierant et in vallem Buck irruperant. In locum apertum, quem luna inundabat, tamquam argenteus fluctus effusi sunt; in medio Buck velut signum immobile stabat eos opperiens. Magnitudine eius et

quiete territi ad momentum substiterunt; tum audacissimus vnus directo in eum exsiluit.

Buck fulguris instar eum percussit, ceruicem fregit. Ipse deinde sicut ante immotus stetit, lupo vulnerato post tergum dolore conuulso. Tres alii continenter impetum fecerunt, sed singuli retro refugerunt, e gutturibus aut vmeris sanguinem fundentes.

Quo facto grex omnis in eum nullo ordine incubuit, inter se coartatus impeditusque nimia cupiditate praedam sternendi. Mirabilis eius velocitas et agilitas plurimum profuerunt. Posterioribus pedibus tamquam cardine conuersus, mordens et vulnerans, vbique simul se ostendebat, neque vlla pars corporis impetui patebat, adeo celeriter huc illuc sese torquebat et defendebat.

Sed ne a tergo circumueniretur pedem referre coactus est, praeter lacum vsque in alueum riui, donec ad aggerem altum glareosum peruenit. Ibi ad angulum rectum aggeris, quem homines aurum fodientes effecerant, se recepit; ibi tribus a lateribus munitus nihil nisi aduersos hostes sustinere debebat.

Tam fortiter eos fronte sustinuit vt post dimidiam horam lupi repulsi discederent. Omnium linguae ore pendebant, candidi dentes in luce lunae atrocius albescebant. Nonnulli humi recubantes capite erecto et auribus intentis eum spectabant; alii stantes obseruabant; alii aquam e lacu lingebant. Tum vnus lupus longus, gracilis, cinereus, placide ac quasi amicitiam petens appropinquauit. Buck fratrem siluestrem agnouit, cum quo noctem atque diem currendo transegerat.

Lupus molliter queritabatur; Buck quoque eodem modo respondit, amboque rostra contulerunt.

Deinde lupus senex, macer et proeliis cicatricosus, aduenit. Buck labra velut ad ringendum contraxit, sed tamen rostrum cum illo olfactauit. Senex tum consedit, rostrum ad lunam erexit et longum luporum vlulatum edidit. Ceteri consederunt et vna vlulauerunt. Tum demum Buck sine vllo ambiguitatis vestigio vocationem agnouit. Ipse quoque consedit et vlulauit. Quibus peractis ex angulo suo processit, totusque grex eum circumstetit, olfactu perquirens, nunc amicitiae nunc feritatis signa ostendens.

Principes gregis vlulatum sustulerunt atque in siluas prosilierunt; ceteri vlulatu concordi eos secuti sunt. Buck quoque vna cum eis cucurrit, iuxta fratrem siluestrem, currens et ipse vlulans.

✦ ✦ ✦

Hic de Buck narrandi finem facere liceat. Neque multi anni intercesserunt cum Yeehatae mutationem in genere luporum siluestrium animaduerterunt: nonnullis enim in capite et rostro fuscae maculae conspiciebantur, et in medio pectore linea candida decurrebat. At mirabilius erat quod Yeehatae de Cane Laruali narrabant, qui ante luporum gregem cursitaret.

Hunc Canem Larualem metuunt; callidior enim ipsis est, hieme saeuissima in castra furtim irrumpit, laqueos eorum spoliat, canes necat, fortissimis quoque venatoribus non cedit.

Immo narratio in dies tristior fit. Sunt venatores qui ad castra non reuertuntur; alios populares gutture atrociter dilacerato reppererunt; circa corpora autem in niue vestigia luporum erant maiora quam vllius lupi noti. Singulis autumnis, cum Yeehatae alcium migrationem sequuntur, vallis quaedam est quam numquam intrant. Sunt etiam feminae quae maerore afficiuntur cum ad ignem narratur quomodo Malus Spiritus illam vallem ad habitandum sibi elegerit.

Aestate tamen vnus hospes ad eam vallem venit, Yeehatis omnino ignotus. Lupus est ingens, pilo praeclaro vestitus, ceteris lupis similis simul dissimilisque. Solus ex amoena regione siluarum transit, atque in spatium inter arbores apertum descendit.

Illic quasi riuulus pulueris aurei e saccis putridis pelle alcina confectis effluit atque in terram absorbetur; alta gramina per eum crescunt, humus foliis herbisque putrescentibus facta supra eum se diffundit et colorem flauum a sole abscondit. Hic ille lupus aliquamdiu tacitus moratur, deinde semel longo maestoque vlulatu edito discedit.

Neque tamen semper solus est. Cum longae hiemis noctes redeunt et lupi praedam secuti in valles inferiores descendunt, interdum ille conspicitur ante gregem currens sub luna pallida aut boreali lumine tremulo; immanis supra socios adsilit, ingenti gutture personans, dum carmen mundi adhuc iuuenis canit, ipsum gregis carmen.